

DISSERTATIO EPISTOLARIS

A D

Spectatissimum Doctissimumq; Verum

GULIELMUM COLE, M. D.

D E

Observationibus nuperis circa curatio-
nem Variolarum Confluentium

Nec non de

AFFECTIONE HYSTERICA.

P E R

T H O. SYDENHAM, M.D.

L O N D I N I :

Typis M. C. impensis Walteri Kettilby, ad
Insigne Capitis Episcopalis in Cœmterio
D. Pauli, c l o c l c LXXXII.

QI A

Humanissimo Viro

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

Miraberis fortasse, Clarissime Vir,
quisnam importunus interpellator
graviora tua intetur-
bet negotia: sed veniam, con-
fido, dabis, postquam intellexeris, eā
potissimum de causâ hanc tibi molestiam
creari, ut grati animi sensa exprimat
venerabundus Tui cultor. Quippe tan-
tos ex elaboratissimis tuis, circa Morbos
acutos, commentariis, agnosco me acce-
pisse fructus, ut ad grates authori per-
solvendas me prorsus obligatum teneam.
Tam accurate singulas annorum, aerisq;
quas tractandas suscepisti, Constitutio-
nes, cōcepto antehac inaudito, observasti;
tam genuinas, facileq; obvias, pro fin-

B 2   gulis,

singulis, qui in illis occurrabant, affectibus sanandis, indicationes excogitasti; tantoque ingenii nitore totum opus exornasti, ut meritò tantam sagacitatem, tam indefesso labore junctam, suspiciamus: unde & agrotos, & medicos tibi aeternum devincis.

Quanquam verò cuncta, quæ pertrahetas, accuratè adeò absolvisti, ut primum sit de singulis in laudes tuas erumpere; præ ceteris tamen hanc mihi temperare possum, quin impensè tibi gratuler methodum tuam circa Variolarum curationem; cuius ope, quin feralis ille hac tenus affectus terrificam suam exuat larynam, interque facillimè curabiles (nisi malignitas, vel quiddam valde insolitum accesserit) se sistat, nullus ambigerem, si per muriculas (turbam raro non invicissimam hominum saluti) liceret, quæ calido suo regimine, & medicamentis omnia usque adeò pessum dant, totq; ubivis in sepulchrum ante tempus praecipitant,

pitant, ut merito Tu, Doctissime Vir,
 humani generis Vindex audire merearis,
 qui agrotis, misere, cunque extremo
 vite discrimine palantibus, te ducem
 fidissimum praebes, ut in salutis viam,
 si duclum tuum sequi volent, redeant.
 Ut de me loquar, quanquam meis fi-
 dere ratiocinus aliquatenus reformida-
 rim, diu tamen credidi, variolarum e-
 ruptionem, sicut non ipsum esse mor-
 bum, sed febris crifum, sic par reliquis
 crifibus desiderare regimen, in quibus,
 omnium Medicorum effatis sancitur, to-
 tum negotium naturae committendum, si
 cuncta recte procedant; id quod ple-
 rumque in isto affectu cernitur, nisi
 plus justo prius exagitatus fuerit san-
 guis. Postquam vero, perlecio aureo
 tuo libro, senseram tandem panicos esse,
 qui me aliosque tam dia detinuerunt,
 timores, a usque fueram juxta tui
 præcepta (reclamantibus licet quin-
 doque non solum vulgo, sed etiam me-

dicis) agros regere, tantum inde emolumenti iis, ubi in obtemperantes incidi, obvenisse compcri, ut, quicquid alii senserint, me felicissimum reputem, cuius in manus tantus devenirit thesaurus. Porro & ubi ad variolis confluentibus laborantes (quod tamen haud admodum sepè contigit) accitus fuerim, non dubitavi, quanquam animam jam agere viderentur, ad paregorica, tuâ fretus auctoritate, confugere; idque successu haud pœnitendo, imò verò stupendo. Tam multum equidem hâc in parte præstissem mibi videris, ut nil superesse, quod vel aliorum, vel etiam Tui, industriam exerceat, facile crederem, nisi nuperrime à doctissimo Viro, amicoque meo integerrimo, D. Kendrickio (qui humanitatem tuam plurimum celebrat) audivissem, te innuisse novas quasdam (quas & ad praxin ritè exercendam perutiles fore non possum non augurari, utpote à Te factas) circa idem

idem subjectum tibi occurrisse Observa-
tiones; quas nisi publico impertias, &
in Tui famam, & in humanum genus
injurius eris. Proinde (si quid apud te
ignoti valeant preces) haud graveris,
obsecro, Celeberrime Vir, eas in lucem
mittere.

Sed nec hic subsistam: Nempe ab
eodem accepi, rariora quedam tibi ob-
servata fuisse circa Affectus, Hysteri-
cos dictos; qui sane sicut doctissimo-
rum medicorum, ab omni memoriam,
exercuerunt, imò lassarunt ingenia, sic
(prob nimis saepe!) & medicandi tra-
ditas methodos eludunt; documentaque
dant, quam parum tutum sit, in Philoso-
phicis, nostrae rationi nimium fidere,
nisi iis in rebus quarum certitudinem à
sensuum testimonio petere valemus. Plu-
rimum, Dignissime Vir, ulterius & à
præsenti sæculo, & à posteris, haud
dubie mereberis, si & que circa hanc
materiam meditatus es, propalare digna-

tuis fueris. Hoc saltem à te mibi impetrare liceat, ut æqui bonique consularis, quod, non mei solum, sed publici etiam causâ, ignotus tibi licet, petere non erubuerim; utque me inter innumeros eos habeas, qui tibi se quam maxime devotos profitentur,

Devotissimum

GULIELMUM COLE.

Vigornia.

Novemb. 17. 1681.

Spectatissimo Doctissimoq; Viro

GULIELMO COLE, M. D.

 I usque adeò Philautiæ indulgerem , Ornatiſſime Vir, ut eas quæ ad me nihil attinent laudes mihi arriperem , ægrè admodum me ab aliquali animi elatione continere valeam, laudatus tantopere à laudato viro, qui eruditissimis suis lucubrationibus orbi literario, mihi verò nec de facie, quod sciam, innotescit. At verò quòd me tanto, licet immerentem , honore dignatus fueris , id demum humanitati tux acceptum reféro ; cùm maximos quoſque & prætantissimos viros ita natura comparaverit , ut non

non tantum leviter errantibus, ut
fir, æquiores sint, sed etiam in me-
diocrium studiis deprædicandis,
datâ vel quâlibet ansâ, ingenuo suo
candori morem lubentes gerant.
Cujus quòd & in ipso me, & meis
istis conatibus, ut ut tenuibus, pub-
lico tamen commodo destinatis,
præclarum edideris specimen, gra-
tus agnosco.

Ea quod spectat quæ à me præ-
stolaris, sive jam editis de Variolis
observationibus addenda, sive eti-
am de Passione Hystericâ de novo
tradenda, ita habe. Horum pri-
mum idcirco aggressus sum, ut quæ
olim deficere viderentur, ex iis quæ
experientia jam annosior mihi sug-
gesserat possim sarcire. Alterum
verò ideo in me recipiendum duxi,
tum quoniam Affictus Hystericos
omnium post Febres morborum
frequentissimos occurrere, tum quia
emolu-

emolumenti aliquid è levidensibus meis observationibus capi posse existimarem. Neque tamen diffiteor aliam quandam, præter hanc publicum juvandi spem, mihi causam subfuisse, ut otium scilicet bene locarem, & tedium brumalium noctium honestius fallerem; cùm jam ingravescente ætate non amplius Congerrones foras queram. At quicquid id fuerit quod me primùm instigaverit, me non ita atque speraveram incœptis ac votis meis parrem esse sentio, cùm continua illa cogitationum series, quâ mens obstinatius defigenda est, mibi jam à multis annis ~~intra~~ nunquam non officiat, maximè verò, jam appetente Senecta. Cùm itaque tam opportunæ appulerint humanissimæ tñ literæ, brevi Responzionis limite expediam eorum summam quæ prius fuisius deducenda meditabar.

Sumpto

Sumpto itaque à Variolis exordio, illud prælibandum censeo, quod scilicet ea Februm Intermittentium species quæ primùm Anno 1677, uti alibi diximus, caput extulit, atque etiamnum regnat, Anno videlicet, quo hæc conscribo, 1681, hæ Febres, inquam, pro more Epidemicorum omnium, iis maximè tempestatibus grassabantur, quæ cum earum indole magis faciebant, per annos istos omnes quibus vigebant; alienâ autem tempestate appetente, iis protinus Epidemicis cedebant, quibus illa magis favebat. Exempli gratiâ, ingruente Hyeme, nunquam non Tussi, & Febris Peripneumonicis ab illa pendentibus locum dabant, ut & Variolis. Redeunte autem Vere dicta Febris postliminiò reversa est. Ita Anno 1680, postquam Febris hæc per Autumnum omnia

osq[ue]m[us]

fuerat

fuerat depopulata, Variolæ brumali tempore eam excipiebant, ubiq; locorum grassantes. Anno autem vertente, 1681 sc. Febres intermitentes denuò recrudescebant, haud usquequaque Epidemicæ, fractis jam & succisis earum viribus; unde etiam Variolæ, hîc illîc sparsæ, unâ cum illis subpullulabant. Æstate verò jam ingressâ Variolæ increbescere quotidie, tandemque factæ stragem haud vulgarem edebant.

Hoc anno, luce meridianâ, quod 1681.
aiunt, clarius mihi constabat quod
jam olim Ratio suadere videbatur,
ægrum sc. lectulo noctes atque dies
continuos non priùs addicendum
esse, quàm Variolarum examen
omne in conspectum se dederit:
Etenim tum Veris, tum etiam Æ-
statis temperie sicciore diutiùs quàm
post eorum, qui nunc sunt homines,
cognoscere *memori-*

memoriam invalescente (adeò ut omnis fermè ubique locorum herba exaruerit) sanguinem ferè omnis illa humiditas, quam aer aliàs solebat suppeditare, destituebat ; ex quo Variolas jam grassantes major quām pro morbi indole inflammatio accendebat, cæteraq; exinde nata symptomata præter modum sæviebant. Atque hanc ob causam, si quid ego judico, Maculæ Purpureæ plenam Exanthematum eruptionem haud raro præveniebant, & quæ eas extrudebat vehementior inflammatio , debitam sanguinis crasim interturbans atque disperdens, etiam ante justam matræ morbificæ expulsionem , præmaturam mortem accersebat. Id verò maximè fatorum sævitiam promovebat , quòd jam exanthemata ob suprà dictam causam ita facillimè confluerent, vel ipsâ aeris intempe-

intemperie id mali sponte suâ procurante, quod alias ferè solent Sciolli & Medicastri, regimine & Cardiacis calidioribus in ipso morbi lamine inauspicatò imperatis atque admotis. Etenim (quod diligenter animadvertendum est) post omnium vel exquisitissimas observationes, rei cardo in hoc vertitur, ut in Variolosis salutis spes omnis in Exanthematum paucitate reposatur ; discrimen in eorundem multitudine : & prout plura sunt hæc, vel pauciora, aut moritur, aut vivit æger. Interea fatendum est, & sanguinis mictum, & maculas purpureas, quæ ita certò mortem prænunciant, quandoque accidere, vix ullo adhuc comparente Variolarum indicio, vel etiam paucissimis pustulis erumpentibus ; hæc verò ut Variolas denso agmine confluentes ut plurimum comitantur, ita aliquan-

aliquando tam præproperè invadunt, ut ægrum ante plenam erupti-
onem è medio tollant, sicut jam
præmonuimus.

In proclivi est autem, ut mihi
videtur, rationem reddere quare
æger plus minùsve periclitetur pro
majore minoreve exanthematum
numero; cùm enim quælibet Pu-
stula Phlegmone primò sit, licet
sub exiguâ mole, mox in Aposte-
ma evadat, fieri non potest quin
Febris secundaria à Pure jam in fi-
eri pendens, magis minùsve ex-
acerbetur, pro Puris excoquendi
quantitate jam in morbi statu;
quod in mitissimo confluentium
genere, die à primo morbi insul-
tu undecimo, in mediocri, decimo
quarto, in crudissimâ verò & ægri-
us domabili specie, decimo septi-
mo fieri consuevit. Quemadmo-
dum enim (quod est notandum)

supila

Con-

Confluentium Variolarum genus,
Distinctum quod dicitur, ratione
periculi imminentis, in tantum su-
perat, quantum ab ipsâ Peste su-
peratur, ita etiam supradictæ tres
Confluentium species aliæ aliis præ-
sentius discriminem adferunt. Quod
insuper tam in ætate quam sexu lo-
cum habet; cum nemini non sit
notissimum, Adolescentem in ipso
juventutis flore multo magis peri-
clitari ab hoc morbo, quam vel
fœminam vel impubem. Sed hæc
obiter.

Neque sanè mirabitur tam in-
gens discriminem à majori pustularum
numero pendere, qui secum repu-
taverit, quod si cujuslibet sive hu-
meros sive brachia, sive aliam
quamlibet partem Phlegmone (vul-
gò a Boyle) fortè invaserit, idem
tempore maturationis, quam jam
Pus fit, febricitabit; cùm scilicet

C san.

sanguis à purulentis particulis, per venas ex lege circulationis in ejus massam resorptis, incitatus, Febriculæ somitem subministret. Quanto magis Medicus ubi primis morbi diebus ægrum invisens, faciem ad instar pulveris è limaturâ aciculatum undique respersam contemplabitur, mortem prædicet uno aliquo è diebus jam memoratis involaturam; idque præ indomitâ vi Febris succedaneæ, quam, pro ratione quantitatis puris ex innumeris istis apostematis in sanguinem rejecti, desavire necesse est. Quæ quidem hominis funesta ruina aliquot diebus antequam ingruat facile prævideri potest, utut bellè se habere æger, & sibi videatur, & astantibus etiam in hujus morbi Historia minus exercitatis.

Quocirca si non aliunde periclitetur æger (purpureis maculis &

san-

sanguinis miętu jam sepositis) quam ex pustularum frequentia, serio mihi perpendendum est, quibus potissimum de causis ita dense protruduntur, & si tuto fieri potest, iisdem omni ope coercendis incumbendum. Quod quidem rei caput est, & in quo praeципue ægro suppetias ferre queam: cum periculosæ plenum sit aleæ quicquid molliamur, jam constituto in hac specie morbo; nec si tandem mortem æger evaserit, id tam meæ debetur solertia, quam vel insigni narium Hæmorrhagiæ, vel fortuitæ alicui quæ morbo accidebat mutationi. Profusissima autem illa crebratum pustularum eruptio, si quid ego conjectare possum, à præcipiti nimis materiæ Variolosæ assimilatione ortum ducit; quæ quidem præcipitatio maxime videtur contingere, vel quod ægri natura, medicamenti

ad instar Cardiaci, calore & spiritu plus satis turgeat, vel quod ipse æger, sive præmaturè se lectulo includendo, sive adhibitis Cardiacis calidioribus, aut liquore quo-vis spirituoso, fermentum plus debito exaltaverit; quibus omnibus modis disponitur sanguis ad excipiendas & intimius admittendas morbi impressiones, ipsaque Natura, seu furiis agitata, præ exuberanti materiae Variolosæ copiâ & plenitudine, omnem ferè succorum & carnium molem in exanthemata evomere satagit.

Nullâ vero magis ~~αρχαίη~~ promovetur immodica materiae Variolosæ assimilatio, quam si æger intempestivè se lecto addicat, viz. ante diem sextum à primâ invasione, vel quartum inclusivè ab eruptione, quo tempore jam omnis pustularum cohors in con-spectu

spectu est, nec sunt plures exper-
tandæ.

Et licet moderatus lecti calor etiam post elapsos dies istos Phrenesi, vigiliis, aliisque symptomatis accersendis nonnihil conferat, ea tamen ejusmodi sunt quæ à medicamentis cum judicio propinatis vinci possint: cùm ingens illud vitæ periculum quod die undecimo instat, ab innumeris istis pustulis prognatum, omnem medicam opem respuat & aspernetur.

Hic itaque seriò monendum est, ægrum nullo pacto se lectulo interdiu debere comittere, si sibi carvere velit à nimio pustularum confluxu, nisi sexto die jam advesperascente, unde se plurimum usque refocillari sentiet: à quo tempore vix se continebit à jugi in lecto decubitu, si insignior fuerit pustularum ~~ausus~~, tum ab acriorem jam

C 3   pustu-

pustularum molestiam, tum quòd ab ipso sessionis habitu in animi deliquium sit propensior; quod cùm sè penumero animadverterim, in mentem mihi venit, ex communi hujus morbi lege naturam ipsam quasi digito mihi monstrasse, quo primùm morbi tempore æger letula continuò adjudicandus est.

Sed ut non solum dicti Problematis veritatem adstruam, quod tanti est momenti ad minuendum à Variolis impendens periculum, verùm etiam ut in iisdem à carceribus, ut ita dicam, ad metam pertractandis, rationem nostram quasi manu ducam, non abs re fuerit, opinor, quoddam quasi Schema totius morbi animo depingere, & diligenter expendere quæ sit ejus natura, ac qualis methodus; quo demum ex certo sensu hominum, fidissimis observationibus utentium, non

non ex opinione incerto Phantasiæ
fundo innixâ, rem clarè dijudicare
valeamus.

Imprimis itaque, ejus essentia,
(quantum nos rerum essentias con-
jecturâ assequi valemus) in pecu-
liari quâdam sanguinis inflam-
matione comprehendî videtur, in quâ,
Natura primis aliquot diebus id ne-
gotii habet ut particulas inflam-
matas præparet subigatque, quo
facilius in corporis ambitum eli-
minentur; quo tempore, motâ se-
ditione, & perturbato jam sanguini-
nis statu, Febris ut accedat omni-
no necesse est: quinimo incensæ ac
jam furentes particulæ, per om-
nem circulantis sanguinis ditionem
tumultuantes, ventriculi ægritudi-
nes, dolores capitis lancinantes, &
quæcunque alia Symptomata præ-
cedunt expulsionem, necessariò ex-
citant, prout has vel illas partes

C 4   motu

motu agitatae appellant. At cum
jam victrice Natura rebelles parti-
culas in corporis habitum propul-
saverit, ut prius in sanguine, ita de-
inceps in carneâ mole id quod su-
pereat Tragædiæ peragitur. Et si-
cuti Natura non aliâ quidem me-
thodo quam accensâ Febre mate-
riam in sanguine peccantem novit
amoliri, ita etiam non nisi facto
Apostemate massam carneam à re
qualibet extraneâ liberat: ut si for-
tè sentis aut quippiam ejusmodi
carni inhæserit, partes circumja-
centes mox Apostemate obsidentur,
nisi id quicquid est molesti proti-
nus extrahatur. Hæ itaque parti-
culæ in carnibus demum stabulan-
tes, primùm Phlegmonas haud ita
spectabiles excitant, in quibus lati-
tant; quæ quidem augescentes in
horas, atque efferatores & inflam-
matores redditæ tandem in pus &
vomi.

vomicas desinunt ; quo quidem tempore fieri non potest quin aliquid ex illâ Apostematûm colluvie, in massam sanguinis, per venas circulari motu reducti, resorbeatur ; quod si sanies ista nimiâ copiâ sanguini ingeratur, non tantum febrem accersit, cui ægri vires planè sunt impares, sed etiam omnem ejus massam putredine, ceu veneno quodam, inquinat. Sed neque hoc mali caput est : quinetiam ab intensiore Febris calore, postremis hisce diebus à nimiâ puris vi excitato, Ptyalismus, qui Variolis confluentibus comes indivisus esse debet, præproperè sistitur, unde ægro spiritus continuò intercluditur. Quod si dicta materia purulenta parciùs sanguine infundatur, insurgens Naturæ robur secundariæ hujus Febris impetum nullo negotio reprimit, & abscessuljs indies magis

magis magisq; exarescentibus, æger
brevi convalescit.

Si vera sit hec & justa hujus morbi Historia, cæcus sit oportet qui non videat, omnem ejusdem in utramque partem eventum, à Curationis fundamento rectè aut secùs primis in diebus jacto, pendere. Nam si calidorum, & præcipue jugi lectuli usu, calentes hæ ac spirituosæ particulæ acuentur, necesse est ut assimilandi facultas (quâ jamdiu plus satis pollut) adbuc intendatur & augescat.

Adde quòd sanguis & reliqui humores his modis excalafacti, fortiori particularum impressioni promptius cedunt, undè plures quam res postulabat, emergunt pustulæ, & æger nullâ necessitate cogente in vitæ discrimen conjicitur. Quando oppositum huic regimen, & modice frigidiusculum, atque aeris usus

usus liberior, non tantum fervidatum ac ferocientium particularum vim retundit, sed etiam condensat obfirmatque humores, quo se validius spiritibus morbificis opponant, atque eorundem sustineant impetum, unde non major materiae Variolosae copia conflatur, quam pro genuinâ morbi indole.

Sed nec unico hoc incommodo, quod scilicet nimia materiae morbificae quantitas assimiletur, & superexalteatur fermentum morbi, multatur is qui justo citius ad letum damnatur: at ex eodem fonte saepissime profluunt tum mictus sanguineus, tum etiam maculae purpureae, aestivo maxime tempore, atque in juventâ adhuc florentibus. Ultraque haec symptoma, nisi fallor ego, ortum ducunt ab aestu & furore in quem agitur sanguis à ferventibus & spiri-

splrituosis particulis, à quibus exagitatus atque insigniter attenuatus, vasorum claustra diffingit, nunc in mičtu sanguineo, quoties in renes irruit, nunc purpureis in maculis, quoties per arteriarum extremitates in musculos & cutem terminatas, percolatur, unde totidem quasi sphaceli oboriuntur iis in partibus, in quibus extravasatus sanguis coagulatur. Atque ut præcaveri facile poterant duo hæc symptomata primis morbi diebus, quibus plerumque emicant, regmine & diætâ in frigidum vergentibus, ita ubi jam actu comparuerint, pariter operam ludet qui iisdem mederi conabitur, ægrum lecto includendo & Cardiaca exhibendo, ac luderet anicula, quæ nimiam aquæ in ollâ ebullitionem, igni fornitem subministrando, sufflaminare satagat.

Sed

Sed ut verum fateamur, utut offendantur Dogmatici & hujus rei ignari ac proinde iniqui judices, non solum male tutum fuerit ægrum primis diebus lectulo jugiter affigi, verum enimvero est ubi æger libero aeri omnino est exponendus, si æstas scilicet fuerit, atque æger ætatis florrem nondum prætergressus, aut liquoribus spirituosis assuetus, præfertim si morbus nimiæ compotationi originem debeat: His inquam in casibus, præcipitem niris pustularum eruptionem haud equidem arbitror satis coerceri posse, tum à lectulo abstinendo tum etiam à Cardiacis; at sanguis etiam sine horum subsidio, spirituum præfervidorum & morbo congenerum largo penu auctus, magno cum impetu ut explodatur quasi, necesse habet; atque insuper tanta humorum congeries in exanthemata faccesset

cesset, ut præ nimiâ puris copiâ in sanguinem regurgitantis sub fine morbi, æger quasi obrutus, fato omnino succumbat.

Quamvis haud raro fermentum immodicè exaltatum tantam colluvie Variolosæ vim conficiat, ut æger incipiente adhuc morbo è medio tollatur; cum scilicet materia morbum committens, tum præ nimiâ sui copiâ, tum præ motu inordinato ac confuso in sanguinis massâ excitato, se nequit extricare & foras educere, cuius loco milius sanguinens & purpureæ maculae tragediat catastrophe fiunt. Quod etiam & in Morbillis, & in Febre, Scarlatinâ dicta, siue iuscule occurrit, ubi scilicet intempestiva opera in iisdem ad eruptionem vehementius sollicitandis infelicitate collocatur.

Neque

Neque sanguinis missio, quantum mihi videtur, licet maturè celebrata, ita efficaciter præproprietam materiæ Variolosæ assimilationem cohibere valet, ac sanguinis contemperatio ab aere intromissa, maximè si statim ab emissio sanguine æger lectulo committatur, & cardiacis calidioribus mætetur; his etenim modis, sanguis propensior redditur excipiendis adventitii caloris impressionibus, quam ante venæ sectionem fuerat. Et sanctè assero, insignissimum ferè omnium, quos mihi unquam videre contigit, è Confluentium genere morbum, & qui ægram undecimo die jugulavit, juvenculæ supervenisse, ubi primùm à Rheumatismo usitatâ illâ methodo copiosæ & iteratæ venælectionis fuerat liberata. Atque hinc mihi primum innotuit, Phlebotomiam non perinde

perinde atque ego prius arbitrabat Variolis intra justos limites coercendis conducere: Tametsi saepenumero observaverim, reiteratam catharsin sanguine nondum inquinato, subsequentes Variolas laudabiles & distinctas ut plurimum reddidisse.

Neque verò me fallit permulta esse quæ contra sententiam hanc nostram, quâ ægrum interdiu lecto eximus, possint objici; eaque haud exigui, tum apud hominum vulgus momenti, tum etiam apud minus hâc in palestrâ exercitatos: quos Judices appellare solet vulgus medicorum, ut eorum auctoritate male fundata theorematata statuminent, utpote quæ magis, & quasi ad amissim horum captui quadrent, quam quæ ab ingeniosis penetrantioribus maturè sunt excoxitata; unde sequitur ut cum pars

pars hominum longè maxima exteriori tantùm rerum cortici contemplando apta nata sit, paucissimi autem veritati in profundo latitanti inde extrahendæ pares sint, Scioli isti $\pi\beta\pi\pi\pi\pi\pi$ suffragio adjuti primas facilè ferant, hi autem perspicaciores calumnianum maledicentiâ excipiantur, Πολλοὶ γέ τραπεζοὶ παιῶνες δὲ τὸ Βάκχοι. Qui tamen æquo id animo ferunt, veritate freti, & saniorum, paucorum licet, consensu. Primò itaque objicitur, quod lecto abesse primis morbi diebus pustularum eruptioni officiet, & ex consequenti ægritudinem, aliaque symptomata ab impeditâ eruptione pendentia, in longum ducet. Hoc verum esse minimè nego cum experientia fere quotidiana ei suffragetur. Quærendum est autem, ubi gravius periculum, vel in sufflaminandâ paulisper

per materiâ Variolosâ, atque eâ de causâ ægritudinem à non eruptione pendentem aliquantis per protrahendo; vel ex alterâ parte nimis urgendo morbi fermentum, & tam insignem materiæ Variolosæ quantitatem assimilando, ut æger ad Orci fauces fistatur à Febre secundâ, die morbi undecimo. Si rem rectè expendamus, liquebit, opinor, paucissimos ideo fati defunctorum, quod exanthemata seriùs oxyùs non efflorescerent, nisi forte ex iis aliquot, quorum sanguis per nimia excalefactione, motu inordinato, quasi cœstro quodam, percitus, materiæ morbificæ leniter excernendæ otium non concedebat; quod à meis partibus militare non pugnat mecum. Neque enim extimelendum est, quin, si nihil prorsus agamus, materia Variolosa (utut primis hisce diebus hinc illinc

linc transvolans, quamcunque o-
cupaverit partem, fatiget, undè
vehementiora illa symptomata, vo-
mitiones enormes, dolores variis
in partibus, &c enascuntur) tan-
dem tamen à victrice natura de-
bellabitur, & in corporis habitum
extrudetur; præsertim cùm ægri
alvus hucusque ut plurimùm ad-
stricta, pustularum eruptionem, se-
ram licet, certam tamen foie spon-
deat. Ast è contrario quo quanti-
que letho patent aditus quoties
pustulae intempestivè & nimio o-
pere exiguntur? Longum foret
omnes percurrere: præcipuos jam
indigitavimus. Sunt autem hi:
1. Nimium auctus exanthematum
numerus, cui ex æquo responderet
Febris ultimis diebus succendentis
majus minusve discriminem. 2. Mi-
ctus sanguineus & maculae purpu-
reæ, quorum utrumque ab extra-

D 2 vasato

vasato sanguine oritur, qui plus
justo attenuatus & quasi præ æstu
ferociens, disruptis vasorum repa-
gulis, qua data porta ruit. 3. Ut
suprà dictum est, debitæ eruptio-
nis suppressio totalis, à nimis sedu-
lo in præcipitandâ eruptione co-
namine; quo non magis scopus
medico propositus attingitur, quam
si quis id agens ut densa homi-
num turba spatiōsis ædibus inclu-
sa, seriatim & fervato ordine indè
exiret, machinâ chartaceâ pyrio
pulvere refertâ ac in medio displosâ
usque adeò omnes percelleret, ut
singulis ad portam omni ope con-
tentibus, proindeque constipato
agmine in ejus faucibus hærente,
exitus universis, quasi cuneo facto,
præcluderetur.

Jam si quis roget, quorsum de-
bita materiæ Variololæ separatio
non perinde primis hisce diebus
pro-

promoveri possit, si æger modera-
to lectuli calore foveatur, ac si ab
eodem arceatur; sciscitabor ego ex
adverso, an non testetur experien-
tia quemlibet lecto inclusum tem-
pore brumali, stragulis modicè con-
tectum, foco non accenso, magis
percalepscere, quam si idem probè
vestitus in eodem cubiculo extra
lectum versetur. Quod si de dif-
ferentiâ notabili satis constet, tunc
erit quærendum quænam ex his me-
thodis magis apta sit ad reprimen-
dam exuberantem fermenti Vario-
losi agitationem; ad quam metam,
si quid nostra mediocritas judican-
do valet, à Medico, incipiente mor-
bo, præcipue collimandum est; &
prout ab eâdem plus minusve is
aberraverit, ita cum malis bo-
nisve ægri rebus medicinam se-
cerit.

Incautioribus id verò præsertim
hac in re imposuit, quod sc. ani-
madverterint ægrum suâpte sponte
in sudores proclivem, qui cum ju-
giter manarent, quoties lecto con-
tineretur æger, æstus febriles haud
parum minuebant, secus ac in iis
qui non sudabant. Primùm au-
tem perpendamus quam ob causam
Febri coercendæ ita impensam na-
vemus operam, quum sit illa solennis
naturæ machina, quâ, tum in præpa-
randâ, tum in eliminandâ materiâ
quâvis inimicâ in sanguine latenti,
præcipue utitur. Quis autem non vi-
det quod dum ita sedulò sudore pro-
vocemus ad mitigandam Febrem, eâ-
dem operâ, ceu fructum præcocem,
humorem crudum & inconcoctum
extrudentes, atq; iis ipsis sudoribus
immaniori postmodum Febri an-
sam præbeamus? cum hoc modo se-
rum sanguinis (quo tum ipse sanguis,
tum

tum etiam recens natæ fervidæ istæ & Variolosæ particulæ diluuntur) foras propellitur; his interim particulis vires sumentibus & ferociam, eo quod jam liberæ sint à colluvie serosâ, quam sudores exhauserant. Verbo dicam, Febris aliquumque symptomatum alleviatio à provocato sudore, & pustulis exinde præmaturè exactis, quam plurimis male cessit, qui eam ob causam, vitam cum morte undecimo die commutarunt.

Observandum est autem, me ægro primis morbi diebus lecto interdicere ex hypothesi tantum Variolarum è Confluentium genere subsecutarum: Namque Distinctum genus quod attinet, modò certò prævideri possit, ut nulla ægro imperat necessitas se in lecto jugiter continere, ita illum ab eodem nullus abigo; cùm exanthematum

D 4 pau-

paucitas, sive hanc, sive illam
viam incedentem in tuto collo-
cet.

Nihilominus non usque adeò
mihi assentor, ut ea quæ jam tra-
didi, ex authoritate judicij mei
(quod scio quām sit exiguum)
credenda autem. Et profectò, ita
parum firmas, & nullius ferè pon-
deris hominum quorumcunq; opi-
niones semper duxi, ut proprias eti-
am ubique pro suspectis habue-
rim, quoties cum aliorum senten-
tia pugnant: quod & hic etiam
mihi usu veniret, nisi Phænomena
præctica quasi uno ore rationis ju-
dicio suffragarentur. Seclusis enim
præticis Observationibus, id quod
vel mihi, vel alii cuilibet pro ra-
tione habetur, nihil fortasse erit
aliud quām rationis umbra aut
phantasma, hoc est mera opinio.
Et quoties inter homines fuerim,

cer-

certior indè redeo, quām sit periculofum, vel acutissimo ingenio præditis, cerebrum in qualibet sive Arte sive Scientiâ indagandâ agitari perpetim & quasi concalefieri, nisi factum ipsum veri ac falsi iudicem ac sequestrum constituant; quoddque istiusmodi magni Opinatores, ut cum Cicerone loquar, in controversiis purè speculativis, gradibus vel spatiis infinitis, quantum cuiquam posse innotescere, à veritatis scopo aberrent. Cùm qui ad illa tantum applicuerit animum quæ Praxis certò determinare queat, si quid fortè fuerit hallucinatus, nullo negotio ab errore liberabitur, ad hanc ceu ad Lydium lapidem probatis, quas animo conceperat, rerum Ideis. Nam in hoc nostro negotio, an non mihi licet observare à quo maximè regimine adhibito, mitius aut sævius

Vari-

Variolarum genus producatur, atq;
adeò conformem rei evidentia
sententiam animo procudere? Quod
si alii idem factitaverint, satis habeo.
Iniquissimum est autem, cùm ne
semel quidem per omnem vitam
fuerint experti quantum ægro pro-
sit noceatve jam sæpè memorata
à lecto interdiu immunitas, me
tanquam falsarium conviciis pro-
scindere. Quòd si jam olim vera,
licet inopinabilia, sentientes ca-
lumniandi libido obtinuisse, nemo
quicquam tentasset quo invento
homines juvari possint. Et sanè
quorsum ego has mihi facesserem
molestias, nisi repetita sæpè & ferè
quotidiana experientia, hanc me-
thodum vulgari istâ longè tutio-
rem esse, inclamaret? Non sum
usque adeò delirus atque inops
mentis, ut famam mihi quæram
ab exagitata atque explosâ eorum
opini-

opinione, qui, si plausum venarer, omni obsequio mihi ambienti erant; neque malitia tam deplorata cuiquam videri possim, ut hominibus, etiam seculis aliquam multis post mea fata nascituri, ex meâ, si quæ erit illa, auctoritate infidias struam, & vel mortuus, quod horreo referens, perinde ac vivus, illos occidam. Utut sit, hâc ego methodo meos ipsius liberos, sanguine & propinquitate conjunctissimos quoisque, & quotquot se mihi liberè permiserunt omnino curavi. Si quid deliquerim, in eo à me erratum est, quòd obstinatæ contrà sentientium pertinacia, ne durus ac præfractus haberer, aliquoties cessi, atque hâc de re eorum fidem appello quibus maximè familiaribus usus sum. Sed hoc ad infelicitatis meæ cumulum accessit, quòd aliquoties, etiam ubi astantes,

stantes, ea quæ suaseram omnia,
per integrum morbi cursum fue-
rant aspernati, ægri tamen fatum
(etiamli à calore quem promove-
bant amici & curatrices, me ad ra-
vim usque reclamante, extincti)
mihi criminis dabatur. Quâ de
causâ, accedente insuperabili ~~et~~
~~et~~ præjudicio, benè mecum agi
putarem, si nunquam deinceps ad
Variolis laborantes accerserer.

Haud equidem inficias eo, Vari-
olas, quounque demum modo tra-
tentur, nonnunquam tamen in-
signiter confluxuras, unde etiam
nunquam vacant periculo, quicquid
suppetiarum afferatur ; id autem
affero (quod mihi satis esse debet)
diuturnâ atque iteratâ sæpè sæpiùs
experientiâ innixus, eum in longè
minori discrimine versari, qui à
primo morbi insultu lecto interdiu,
& carnis omnino abstinuit, nec
nisi

nec nisi potum tenuiorena sibi indulxit, quām qui statim lecto adjudicatus, medicamenta etiam Cardiaca assumpsit. Hæc enim methodus, quod suprà etiam innui-
mus, ut plurimum densam nimis exanthematum segetem cohibe-
bit, & ex consequenti etiam im-
modicam Fèbris secundariæ effe-
vescentiam, quæ non solùm suo
Marte perimit, sed etiam salivam
(de quâ in hujus Morbi Historia
fusè egimus) præproperè incræ-
sando, ægro perniciem ultimis mor-
bi diebus minitatur. Quid quod
hoc pacto tum sanguinis mictus,
tum maculæ purpureæ præcaveri
possint; quæ duo symptomata pri-
mæ morbi diebus invadunt, idq;
per læpe nullo adhuc manifesto e-
ruptionis indicio: quod etiam in
Morbillis, Scarlatinâ Febre, atque,
Acutis aliis ab intensiore inflamma-
tionis

tionis gradu ortis, fieri aſſoleat. Min-
to jam jucundissimum iſtud subli-
gerium quo ſe æger perfundi eni-
ma dadvertit ab aeris appulſu liberis-
ore, quoties à lecto calente dimitti-
tur; quod etiam ſinguli, quibus id
per me licuit (maximas agentes
gratias, quaſi, vitā & ſpiritu rece-
ptis, hâc aurâ postliminio veſceren-
tur) pleno ore agnoverunt.

Unde mihi ſubiit cogitare, quan-
to ſæpius fucum nobis facit illa,
quam talem eſſe opinamur, ratio,
quām ſensuſ iſte certiſſimo nobis
cognitus; quōdque in morborum
curatione, plus dandum eſt ægro-
rum appetitionibus & deſideriis im-
penſioribus (modò per quam enor-
mia non fuerint, & quæ vitam ipſo
facto extinguant) quām magis du-
biis ac fallacibus Medicæ Artis regu-
lis. Exempli gratia. Febre ardente
laborans, tenuioris potūs refrige-
rium

liberaliori manu concessum
volumenter effagitat; Artis jam
Theorematu Hypothesi alicui in-
uisa, quæ sibi aliud scopum pro-
ponit, quo cum pugnat liquoris fri-
gentis indulgentia, Appetiti ad-
versantur, & hujus loco medica-
mentum Cardiacum imperant.
Idem æger alimenti omne genus,
empto potu tenui, maximopere
fastidit; hic Ars, maximè illa quam
proficiuntur Curatrices & Amici ad-
stantes, omnino comedendum esse
acriter contendit. Alter post diu-
turnum ab eadem causâ languo-
rem, absurdî aliquid, & quod fortè
nocere posse videatur, obnoxè petit;
Ars iterum molesta se opponit, &
mortem intentat morem non geren-
ti; nisi fortè ipsus Artifex sanum il-
lum prudenter Hippocratis A-
phorismum probè conciceret, *Cibus*
& Forma paulo deterior, suavior tamen,
meli-

tionis gradu ortis, fieri assolet. Mitto jam jucundissimum istud refrigerium quo se æger perfundi animadvertisit ab aeris appulsiu liberatore, quoties à lecto calente dimittitur; quod etiam singuli, quibus id per me licuit (maximas agentes gratias, quasi, vitâ & spiritu receperitis, hâc aurâ postliminio vescerentur) pleno ore agnoverunt.

Unde mihi subiit cogitare, quanto sèpius fucum nobis facit illa, quam talem esse opinamur, ratio, quam sensus iste certissimo nobis cognitus, quoddque in morborum curatione, plus dandum est ægrotum appetitionibus & desideriis impensioribus (modò perquam enormia non fuerint, & qua vitam ipso facto extinguant) quam magis dubiis ac fallacibus Medicæ Artis regulis. Exempli gratia. Febre ardente laborans, tenuioris potius refrigerium

rium liberaliori manu concessum
iri vehementer effagit; Artis jam
Theorematu Hypothesi alicui in-
nixa, quæ sibi alium scopum pro-
ponit, quo cum pugnat liquoris fri-
gentis indulgentia, Appetitus ad-
versantur, & hujus loco medica-
mentum Cardiacum imperant.
Idem æger alimenti omne genus,
dempto potu tenet, maximopere
fastidit; hic Ars, maximè illa quam
profitentur Curatrices & Amici ad-
stantes, omnino comedendum esse
acriter contendit. Alter post diu-
turnum ab eadem causâ languo-
rem, absurdî aliquid, & quod fortè
nocere posse videatur, obnoxè petit;
Ars iterum molesta se opponit, &
mortem intentat morem non geren-
ti; nisi fortè ipsius Artifex sanum il-
lum prudentissimi Hippocratis A-
phoritum probè conciceret, Cibus
& Potus paulo deterior, suavior tamen,
meli-

meliорibus quidem, sed insuavioribus (hoc est minus gratis) est anteponendus. In his omnibus naturæ, ut videtur, aberrationibus, quilibet in Praxi medicâ vel mediocriter versatus, modò animum diligenter advertebit, facile concedet ægros haud paucos, ubi primùm Ipreto Medici dictamine, Genio suo obsecundaverint, se melius habuisse. Neq; hoc sanè mirabitur, qui secum reputaverit, sapientissimum rerum omnium Conditorem Statoremque universa tam exquisito ordine absolvisse, ut sicuti omnia naturæ mala ad concinnandam totius operis harmoniam egregiè conspirent, ita eorum singula divino quodam artificio, propriæ essentiæ quasi intertexto, donantur, quo subjectum eadem mala à se amoliatur; quod in morborum quam plurium Acutorum exitu naturali satis cernitur,

(Acutos)

(Acutos dico , qui ut plurimūm Deum habet Authorem, sicut Chironici ipsos nos) uti etiam in propensionibus istis quæ tales comitantur morbos, & ad ægrum ab illâ pernicie liberandum viam struunt, quam Ars adfert, quoties in fatuos cadit. Atque in hoc sanè bene cum hominibus agitur ; quorum genus universum aliter se perquam malè habuisset, tum cùm Ars medica intra breves Hellados cancellos tota staret ; quæ quidem eam ferè ad terrarum orbem proportionem haber, quam habet ignobilis aliqua Villa ad nostram hanc Britanniam. Et quid vel impræsentiarum de tot tantarum regionum incolis fiet, cùm omnis Asia , Africa omnis, atque omnis etiam America (demptis aliquot nuperis Coloniis haud ita populosis) atque insuper magna Europæ pars, Arte medicâ prorsus

E desti-

destituantur? Attamen ut eleganter Comicus, viros rationis ac virtutum usu præstantes, ab eorum grege, qui formam humanam vitâ ad instar brutorum $\alpha\lambda\epsilon\gamma\eta\sigma$ actâ conspurcant, distinguens, "Ως $\chiα\varepsilon\tau\pi\tau$, inquit, ιτ' $\alpha\tau\beta\epsilon\omega\tau\theta.$ $\alpha\tau\beta\epsilon\omega\tau\theta.$ ιτ' ita etiam Ars medica, si revera Ars fuerit, & non solum nomine tenus, maximum est donorum omnium quæ hanc vitam respiciunt, tantoque cæteris omnibus præferendum, quanto ipsa vita iis quibus in illâ gaudemus, præcellit.

Sed ut ad rem redeam: Quantumcunque conducat plerumque ægro ut primis morbi diebus lecto non addicatur, est tamen (quod observandum) ubi etiam ante eruptiōnem omnino addici debeat. Exempli gratiâ, Infans de symptomatis Dentitionem comitantibus jam securus, derepente spastmo corripitur:

tur: in hoc casu cogitandum est
mihi Convulsionem istam fortassis
à naturæ conatu quo Variolas,
Scarlatinam Febrem, aut Morbil-
los in corporis habitum protrude-
re satagit, pendere, licet hucusque
lateant sub cutis tegmine. Ut itaq;
tam periculoſo ſymptomati eamius
obviam, Emplastro Epilpatico nu-
chæ mox applicito, lecto quam-
primùm committendus eft; exhi-
bito insuper medicamine aliquo
Cardiaco, cui etiam Paregorici
pauxillum eft admifcendum, quo
& potentijs morbi cauſam elimi-
net, atque etiam tumultum à quo
oritur Paroxysmus consopiat: Ver-
bi gratiâ, puerο trienni, guttæ v.
Laudani liquidi in Aquæ Epidemi-
cæ cochleari uno (aut quid simile)
ſunt propinandæ. Et profeclò ſu-
picor admodum, nè dicam certus
fum, milenos aliquot infantes, &

nonnullos etiam ætate provectiones, idcirco letho fuisse datos, quod non satis animadverterint Medici hujuscemodi Convulsiones nihil aliud fuisse quam morborum jam dictorum prænuncios: cum enim Practici paulò incautiores, paroxysmos hosce revera symptomaticos pro affectibus Essentialibus habeant, Enematis sape repetitis & aliis evacuationibus eos aggressi, Variolarum eruptioni officiunt, ac proinde permanentiores etiam redundunt paroxysmos istos, quos tanto molimine opprimere student, qui que alias, ubi primùm pustulæ eruperint, suâ sponte certo certius evanescerent. Hic autem, fausto lætoque omine (quod alibi diximus) Variolæ, quæ cum spasmo teneriores pueros invadunt, raro insigniter confluent, unde æger longè tutiùs lecto concreditur primis

mis hisce diebus. Licet obser-
verim Variolas, quoties affectus
Comatosos à tergo inseguuntur, ad-
modum confluere; quo in casu
ipsem Vescitorium, & Parego-
ricum, quale suprà descripsi, poti-
ùs adhiberem, quām ut ægro ju-
gem lecti usum ante eruptionem
permitterem. Quinimò animad-
verti ejusmodi Convulsiones quan-
doque (oppidò tamen raro) In-
termittentium Febrium paroxys-
mos præcedere; Affectus verò Co-
matosos cum dictis paroxysmis unà
invadentes & non nisi cum iisdem
terminantes, tam in infantibus
quām adultis persæpè vidi, quorum
similiter nulla in curatione ratio
habenda est, sola autem Febris,
utpote morbus primarius & essen-
tialis, omni ope est expugnanda.
Si enim Comatosis hisce Affecti-
bus Febrem comitantibus curan-

dis præcipue incumbetem, ac proinde Venæfctione, Catharsi, atque Enematis repetitis, sopori vincendo operati navarem, Febrem inde magis accendetem, & ex consequenti eò usque augerem Coma (quod mihi erat tollendum) ut æger tandem ab eo æternum consopiretur; quando si in Febre debellandâ totis viribus contendam, symptomata omnia ab eâdem pendentia nullo negotio unâ faciliunt. Quod seriò notari velim, cùm in hâc re tam crebrò tamque fataliter errati soleat.

Aliquando etiam (quod proximè tradam) quantumlibet ægro conferat ut lecto interdiu absistat, nihilominus non potest id solatii eidem indulgeri, ægritudine sc. vehementiori, intensiori Febre, Vomitu enormi, Vertigine & similibus contraindicantibus: quæ quidem

dem symptomata omnia sæviora si
fuerint, maxime in sanguineis &
ætate florentibus, ingentem mate-
riæ Variolosæ copiam intus natam,
& discrimen haud vulgare, à pustu-
lis exitum certatim quærentibus,
præfigunt. Cùm itaque frœnum fer-
mento ita exorbitanti omni ope in-
jiciendum sit, attamen hinc quidem
illud continuo lectuli calore adju-
tum, ferociet magis, illinc verò
præ nimia ægritudine eodem absti-
nere nequeat ægrotans, nisi suppe-
tias afferamus; has ob causas om-
nino necesse erit, rebus sic stantibus,
sanguinem primùm è brachii venis
educere, & post aliquot horas E-
meticum eradicativum ex Infusi-
one Croci Metallorum exhibere,
quod non solum materiam, à qua
oritur ægritudo ista insolentior, fo-
ras propellit, sed etiam ægrum ita
refocillat, ut jam quasi sanus le-

ctulo abesse queat. Neque huic soli methodo innitendum est ad infringendas fermenti vires, sed quo magis æger in tuto collocari possit, præter evacuationes jam memoratas, percommodum erit Vitrioli Spiritum potui tenuiori, quoties eum haurit, liberalius immiscere, etiam usque ad plenam pustularum eruptionem. Non obstantibus tamen hisce evacuationibus, tūm etiam usu potūs refrigerantis, æger nihilominus non nisi nocturno tempore lectulo permittendus est, si quidem fieri potest, quoniam hæc universa longè minūs ad inhibendam præpoperam materiæ Variolosæ assimilationem faciunt, quām una sanguinis contempertura à novo aere per pulmones subinde reciprocato: quæ quidem sola mirum in modum ægritudinem symptomaticam, de quâ suprâ, sub-

sublevat confessim, quod à me non uno experimento comprobatum est. Hæc autem methodus paulo insolentior non nisi in ætate florentibus, quorum quidem sanguis sive à Venere, sive à Baccho incaluit, atque in aliis (Infantes semper exceptio) quos unà cum Variolis vehementiora atque enormia ista symptomata jam dicta adorjuntur, necessariò requiritur. Ubi sanguis non usque adeò acceditur, neque ita urget symptomatum violentia, uti materiae Varioles præmature assimilandæ longè minor est suspicio, ita ex consequenti & Evacuationes præmemoratae, & Vitrioli Spiritus omitti possunt.

Longior in his fui, quia sat scio Curationis exitum sive lœtum, sive funestum, ab eâ potissimum, si non in solidum, ratione pendere, quâ æger primis morbi diebus tractatur.

etatur. Jam verò omni pustularum acie quasi in campum eductâ (quod die ab invasione sexto, quarto autem inclusivè ab eruptione primâ, fieri jam diximus) haud amplius intertrumpendus est ægrolecti usus per reliquum morbi decursum : qui quidem ut ante hunc diem concedi non debeat, ita ut diutiùs differatur, vix patitur ægri status, modò confluentibus Variolis laboret. Hoc autem est genus (quod notari velim) de quo ha-
ctenus verba fecimus. Quæ enim & pauca & distincta emergunt Ex-anthemata, parum habent momen-
ti sive in hanc, sive in alteram par-
tem, si vel mediocriter in arte va-
leat is qui medetur. Quanquam etiam in genere hoc, utut suopte ingenio omni periculo vacet, haud pauci (quod serio dolendum est) Libitinæ cesserint, quoties sc. malo suo

suo fato in eos incidentint, qui in promovendo calore spem omnem ponentes, cum morbo ad jugulandum ægrum, licet inficii, conspirabant.

Tempore ab hoc Pustulæ angescere & corporis superficiem undique concalatfacere incipiunt, at caput imprimis, unde æger, nisi fuerit infans, ad somnum difficultor est, & inquietudine vexatur: Quod proximo loco in hoc morbo diligenter expendendum esse arbitror; prout enim sedatior fuerit sanguis, ita debitum augmentum & magnitudinem acquirent pustulæ, atque ex adverso, pro ratione orgasmi quo tumultuatur dictus sanguis, pustulæ marcescent, intercepto ulteriori progressu, unde non solum peccantis materiae eliminatio sufflaminatur, sed insuper singulorum phlegmonum æconomia & genuina crasis interturbatur; indeque

deque vel non omnino debito tempore ad separationem pertingunt, vel ichor demum fit puris vice, & loco flavi liquoris favum colore referentis, nigricans aliquis humor, vel succus alias nonnaturalis, & à genuinis Variolarum pustulis alienus, egeritur. Quapropter Medicamenta Paregorica æquè indicari in Variolis Confluentibus mihi videntur, ac indicatur quodvis remedium in quovis morbo; cùm hic quasi Specifica sint, perinde ac Cortex Peruvianus in Febribus intermittentibus: quamvis haud ignorem Paregorica non virtute aliquâ præcisè specificâ operari, sed illi solùm Indicationi respondendo, quâ sanguini & spiritibus consopiendis & in ordinem redigendis operam damus. Atque hic quidem sanguinis & spirituum motus inordinatiōr (Variolarum Confluentium

fluentium in adultis comes individuus) Anodynorum usum præ cæteris depositit; necdum ei satis innotescit hujusc morbi Genius, qui ista Vigiliis tantum deberi existimat. Sicuti enim fieri quandoq; potest, ut etiam non dormiens, benè compositis ac sedatis fruatur spiritibus, (quod ab assumpto Laudano persæpe accidit) ita etiam nonnunquam fit, ut spiritus vehementius agitati laudabili pustularum eruptioni officiant, etiam ubi æger multum dormiat.

Ut de genere Anodynorum jam loquar. Tametsi ego à multis annis Laudanum liquidum satis auspiciatò exhibuerim, quoties huic Indicationi satisfaciendum erat, nihilominus Syrupum de Meconio ipse præferendum censeo; licet enim utrumque ad eundem scopum dirigatur, tamen Laudanum paulo magis

magis calefacere mihi videtur, Syrupus autem minūs. Dosis quod spectat Syrupi, ea non solum ægri ætati est adaptanda, sed & symptomatum gradui, & quæ homini, qui sedatos habet spiritus & probè compositos, nimia fortè erit, alteri cuius spiritus ferociunt magis, vix sufficiet. Exempli gratiâ, ponamus in genere sex Drachmas plenisque convenire; jam in Variolosis, quoties id remedii indicatur, vix intra Unciam, si quid præstare velimus, est subsistendum; quæ quidem quantitas singulis vicibus morbo decurrente imperanda est. De adultis agimus impræsentiarum, etenim si infantibus propinetur, dosis pro ratione ætatis erit minuenda. Et sane Paregorica non perinde indicantur in infantibus Variolosis, ac in adultioribus, cum illi in somnos perdurante morbo pro.

proniōres fint. Quāvis & in his,
quoties à morbo periclitantur ma-
gis, à Paregorico abstinere multū
extimescerem. At, quod dicere
animus mihi erat, difficile est ad-
modum Paregoricorum dōsin, quo-
cunque in casu ista indicantur,
certo determinare. Etenim sive
in quocunque Spirituum motu in-
ordinatiōri, sive in vomitu enormi
& alvi fluxu, sive etiam in dolore
atrociore (in quibus affectibus tri-
bus præsertim usum Paregorico-
rum indicari alibi docui) eā me-
thodo sunt exhibenda, ut si pri-
ma dōsis metam non attingat,
alia atque alia debito tempore
assumatur, donec tandem medi-
camentum Medici votis respon-
derit, non tam ad ingestam Ano-
dyni quantitatē, quām ad effe-
ctum quod in ægro producendum
erat, respectu habito, quod ubi pri-
mū

mùm successerit, nec citius, à Paragorici usu ita copioso ac frequenti cessandum est: interposito tamen semper inter singulas doses spatio aliquo, ut pernoscere valeamus utrùm dosis ultima, id quod quærimus præstiterit, antequam nova ingeratur. At ubi semel finem propositum obtinuerimus, dosis Anodynì in morbi progressu exhibendi, jam minor pro re nata definienda erit.

Exempla haud pauca in promptu mihi sunt, quibus eis quæ hactenus tradidi fidem adstruam, at unicum impræsentiarum adducam.
Aprilis 13. Anno 1681. Quædam è nostrâ viciniâ, nomine Croſſe, ad me accedens atque flens obnixè, petiit ut filium ejus decennem adirem, qui à die quarto malè habens, Variolis, ut iplà metuebat, jam laborabat. Ego à podagrâ, quæ me

me tunc temporis excruciat, de-
tentus, Pharmacopolam, quo uti
soleo, rogavi ut ægrum inviseret,
ac mihi de ejus statu referret: re-
diens ille mihi narravit pueri ma-
trem è nescio cujus mulierculæ con-
filio, pulverem Comitissæ & alia
calidiora remedia filio propinasse;
quin & stragula adjecerat matris in-
dulgentia, sub quibus quasi defol-
sus latebat æger, ut horum pondere
sudores (ad quos ceu ad sacram an-
choram in hoc morbo fœminæ con-
fugiunt) exprimeret; ad hæc mag-
nam Posseti calentis vim, floribus
Calendulæ & cornu Cervi incoctis,
ægro infuderat; unde adaucto Fe-
bris calore, tantam spiritibus confu-
sionem induxerat, ut præter mo-
dum deliraret æger, totis adstanti-
um viribus vix lectulo affixus, ac
incondita quædam, furentium ad-
instar, submurmurans. Nondum

tamen in lucem prodibant exanthe-
mata, vel saltem obscurè, sed den-
so agmine cutim impetebant; in-
hibitâ planè eruptione ab hac me-
thodo violentiore, quæ ad eam sol-
licitandam destinabatur. Jubeo ut
è lecto eximatur quantò ocyùs, neq;
eundem nisi noctu ingrediatur ante
elapsum sextum diem: dein ut
syrupi de Meconio unciam dimidi-
am statim sumat, quo ne hilum pro-
ficiente, post horæ spatiū, eandem
dosis repeto, at nullo cum fructu;
quippe quod sanguis tam immani-
turebat orgasmo, ut non nisi unciis
duabus cum dimidiâ (spatio tamen
inter singulas semiuncias interjecto,
quo liqueret quid postrema dosis
præstiterat) introassumptis fræna-
ri posset; quo facto, unciam dimidi-
am tantùm singulis noctibus hau-
riendam præscripsi usque ad finem
morbi: quæ quidem illam spiritu-
um

um requiem, quam crebrior exhibi-
tio paraverat, tueri jam partam va-
lebat. Unde etiam convaluit æger.

Hic minimè reticendum est, quòd
in quantacunque demùm dosi &
quantumlibet repetitâ exhibeatur
primis hujus morbi diebus Narcoti-
cum, modò sanguinis æstus atque
enormis spirituum agitatio magnopere
ferociant, vix scopum attingere
poterit id, nisi æger è lectulo exima-
tur: Calor enim lecti calorem mor-
bi ulteriùs augescit atque incendit;
proindeque vim ita magnam Nar-
cotici exhibere necesse erit, cui for-
tean Natura impar fuerit: Quod
etiam usu venit, et si haud tanto vitæ
discrimine, quando Cortex Indicus
exhibetur in Febre Intermittente,
ægro per ejus usum in lecto se conti-
nente. Et hoc, ni fallor, in causâ
fuit quòd curatio hujuscē Febris non
nunquam protelata fuerit quæ alijs

citiùs absolute esset, & quandoque etiam, si Febris Remittens tantummodo, & non interstincta erat, eadem adeò intendebatur, ut mortem ipsam æger haud effugerit.

Missis autem casibus extraordinariis, in quibus nullo non morbi tempore indicari potest hoc remedium, ego istâ primûm nocte exhibendum suaserim quâ lecto jam in totum addicitur: à quo tempore usque ad diem decimum septimum omni vesperi est propinandum, vel saltem donec æger ἀξω βίλων, quod ajunt, fuerit constitutus. Sexto enim die caro Phlogosi quasi corripitur, unde caput ab humoribus exinde concalefactis turbari incipit & vacillare.

Curandum est autem sedulò, ut Anodynū temporiùs sumatur hic, quam in aliis morbis; quoniam quidam caloris & inquietudinis quasi paroxysmus Variolosos sub vesperam

ram semper affigit, & quandoque accidit quòd, nisi maturius exhibetur sub ultimis morbi diebus, æger dærepente paulò hebetior factus, mox incalescat, post de ægritudine queratur, quæ brevi in ipsâ morte terminatur; attonitis haud parum amicis, qui paulo antè magnam de ægro, ceu convalituro, spem foverant. Cui tanto malo occurri fortean poterat Anodyno confessim ingestio. His itaque diebus, undecimo verò præ cæteris, Paregoricum temporiùs propinandum impero, etiam horâ quintâ sextâve pomeridianâ, utque in promptu sit, si quando fortè ægritudo ex improviso invaserit. Quinimo persuasissimus sum nonnullos ex mihi notis ideo fato functos, quòd dicto medicamento, re jam postulante, destituerentur; cuius ope, si adfuisset, adhuc inter vivos numerari potuissent.

F 3

Atque

Atque hoc in loco maxime, si in quo unquam alio, *Occasio præceps est.*

Quapropter cum tam ingens dis-
crimen impendeat, si Narcoticum
vel sat citò non fuerit propinatum,
vel si è diverso ita præmaturè, ut
eiusdem vis paregorica & spirituum
sedatrix priùs exoleverit, quām
illud repetendum veniat; idcirco
cum res in lubrico sit, tutissimum
omnino est Anodynum statim horis
tam manè quām ferò exhibere, ultimis sc. & periculosisstis morbi
diebus. Neque hoc tempore syrapi
dicti uncia semper sufficit, cum ea
quantitas nihil magis præstet in in-
teriori sanguinis inflammatione &
spirituum animalium exorbitantiâ
insigniore, quām uncia dimidia in
morbo mitiore. Quinimo iterata
experientia me edocuit, Sesquiun-
ciam in juvenibus & sanguineo
temperamento præditis pro singulâ
dosi,

dosi, violentiae symptomatum, quæ tunc ingruunt, & in quibus præcavendis toti sumus, frangendæ paremantum esse; quòdque hæc ipsa dosis in talibus subjectis, atque iis temporibus, manè & serò, non tutò tantum, sed cum magno etiam ægrorum commodo, repeti possit, donec illi convaluerint.

Objicient, sat scio, illi quibus hæc minùs placent, materiam peccantem à Narcotico toties & in tam largâ dosi repetito, fixam iri, & Ptyalismum retundi. Quibus respondeo, omnino fatendum esse Salivationem aliquatenus imminui, nunquam tamen ita penitus cessare, ut non, longissimis ab assumpto Anodyno intervallis, atque ejus vi jam fatiscente, nonnihil recrudescat, imò verò gemino hoc commodo stipeatur. Primo quòd æger, viribus à Narcotico instauratis, pituitam

validius expectorare valeat. Dein quod Saliva quæ excreatur, licet parcior sit, rectius tamen excoctâ est, quam si Anodynūm non fuerit exhibitum. Proximo loco, Ptyalismi defectus hic partialis plusquam compensatur faciei manuumque tumor, qui ex repetito Paregorici usu & certior est & major in iis diebus quibus hæ partes solent intumesce-re : facies sc. ab octavo die usque ad undecimum, (quo tempore ferè incipit subsidere) manus verò ab undecimo, usque dum pustulæ eas ob-sidentes maturuerint. Atque fiden-ter affero, neminem in hoc morbo probè versatum posse negare, utri-uslibet horum tumorum absentiam, quo tempore se debent ostendere, pejoris esse ominis, quam Ptyalismum interceptum. Me quod atti-net, longè tutius esse autumo, Pty-alismi compescendi discrimen su-bire,

bire, quām à Narcotico abstinere : quod ita impensè morbus hic efflagitat, ut in eo rudis sit oportet & pa- rum observationi deditus, qui ægros suos subsidio tanto defraudat.

Non verò ita capienda sunt quæ hactenus differui, ac si ego quotidi- anum Diacodii usum, vel eâ quæ convenit dosi, in tenellulis Infanti- bus qui Variolis Confluentibus la- borant, suaderem, nisi morbus pe- riculum grave intentat : idque dua- bus de causis ; primò quia usque a- deò non calent Infantes, atque illi quorum vitæ fax pleniùs accensa jam luculentius ardet ; dein quòd Narcoticorum jugiter assumptorum vim non ita bene ferat ætas mollior, & magis infirma. Adde quòd sponte suâ somno ferè perpetuo morbi tædia fallunt Infantes. Ni- hilominus quoties vel phrenesi illi corripiuntur, vel pustulæ mali moris sunt,

sunt, Anodyna omnino indicantur; horum enim utrumque sanguinis atque spirituum animalium motum interturbatum plus satis evincit.

Duo hæc quæ adèo prolixè tractavimus, nempe ista methodus quâ inhiberi debet præpropera materiæ Varioloſæ primis in diebus afſimilatio, tum & altera, quâ motus spirituum inordinatus ab externarum partium inflammatione excitatus, est præcavendus, duo sunt quasi Cardines in quibus omnis hujuſ morbi Curatio vertitur. Quandoquidem quæ ex eo oriuntur mala quòd utrique huic discriminī non ſatis occurreretur, funesta illa ſymp- tomatæ invitant, quibus Variolarum tragœdia absolvitur. Quocirca cùm præcipuæ hæc fuerint Indicationes Curativæ, ubi iis modo jam tradito fecero ſatis, nihil amplius mihi reſtat agendum; in quantum ſc. Medicus dicus

dicus sum, non verò formularum medicarum Præscriptor: Quas ego duas, sive Artes, sive Dotes, sive etiam Provincias appellare libeat, toto cœlo à se invicem distare arbitror.

Unum adjicio, si Epispaſtico opus fuerit, id per amplum & satis acre ægri Nuchaæ applicandum; quod ita opportuno tempore fieri debet, ut neque præmaturè appositorum vim epispaſticam ante diem Undecimum, in quo de summâ rerum agitur, amiserit; neque in eum ipsum diem rejiciatur, quo jam tardius adveniens, illo temporis articulo obesse possit, præ calore & æstu quem sanguini imprimit cum Febre Secundariâ vix pari Marte tunc decertanti. Opportunissimè itaque applicabitur Epispaſticum nocte illâ quæ magnam morbi crisi präcedit, mox ab assumptione Paregorico, quod

quod tunc erat exhibendum. Apposito per id temporis Vesicatorio, dolor quem ejusdem morsus adferret prorsus definit ante diem illum quo æger vel agonizaturus, & materiae peccanti eo ipso tempore dabitur exitus quo eo est opus ad vincenda mala ista quæ illum diem præstolantur. Hoc enim primùm tempore, quod in hujus morbi Historiâ fusè deduxi, facies quæ hactenus inturgescebat, jam detumescere incipit, & salivatio, quæ hucusque ple-
no amne fluebat, decreescere, con-
densato jam, & non nisi ægrè ex-
creto, qui eam excitabat, humore.
Ut verò mittamus Epispaisticum il-
lud tum faciei detumescentiæ, tum
etiam imminutæ Salivationi qua-
dantenus substitui, Febri insuper Se-
cundariæ perdomandæ aliquatenus
conducit : quæ nunc temporis inva-
lescit, sanguine quasi obruto & pe-
nitus

nitus infecto puris copiâ à totidem
abscessulis resorptâ ; adeò ut in om-
nibus ferè , quos unquam tractavi
Variolis laborantes, observaverim,
pulsum in carpo salientem ægrè per-
cipi posse hoc tempore , utut facile
se & pridie hujus diei & postridie
etiam, digito exploratori se prode-
ret.

Sed inter ea quæ à capite sive de-
rivant sive revellunt, nihil æquè mi-
hi videtur operari ac Allium pedum
plantis applicitum. Quod Allium
revera attrahat, manifestum est à
vesiculis quas s̄æpe excitat, & à do-
lore illo non ferendo, quem non
nunquam, licet raro, affert, etiam
non excitatis vesiculis, humores sc.
in partes illas invitando ; unde do-
lor tam vehemens quandoque exor-
tus est, ut cataplasmate è mica panis
similaginei in lacte cocti eundem se-
dare necesse habuerim : In adultis
itaque

itaque qui Variolis Confluentibus laborant, Allium incisum & linteo involutum plantis pedum admoveare soleo, à die octavo in quo primùm facies intumescit, donec jam morbus periculo omni vacet ; singulis diebus renovandum.

Neque interim istud mihi prætereundum est, ægrum sc. à carnibus, durante morbo arcendum omnino esse, & cerevisiam lupulatam eamque tenuissimam tantum pro potu concedendam. Jusculis Avenaceis, pomis coctis, & jam dictâ Cerevisiâ commodissimè interea vitam tolerabit. At verò instantे jam maturatione, ubi particulae purulentæ in sanguinis massam regurgitantes eandem tabo suo inquinaverint, utile erit cochlearia vini aliquot, singulis auroris & noctibus ægro indulgere. Stragula quod attinet, & Iodices quibus æger in lecto est contingendus;

tegendus, neque plura sint illa, neque pauciora quam quibus sanus utebatur. Quin & liberum ei sit, quoties voluerit, se ab hac in illam lecti partem transferre, quo praependi possint sudores isti symptomati ci, quos agro nocere, satis, opinor, evici. Eodem pacto etiam praecavebitur effterior exanthematum phlogosis excita a nimio calore quem carnes contrahunt, quoties ager semper eodem in loco, ceu palo defixus, jacet. De hoc autem alias prolixius differui.

Casum nuperrimum, ceu specimen integræ hujus Praxeos, subnec tam. Hac ipsa hyeme me accer sebat foemina Nobilis, Domina *Dacres*, ut quendam suum nepotem Dominum *Thomam Cheut*, temperamento perquam sanguineo & aetate florentem Medicus curarem. Pridie coeparat febricitare vehementer;

vehementer ; colluviem biliosam in magna copia per vomitum rejiciebat ; dorsum plurimum dolebat. His malis solatium quærens & levamen, lectum petebat, & tum stragulis acervatim injectis, tum calidis assumptis liquoribus sudores per diem integrum omni ope sollicitabat, sed frustra, cum tanta ad vomendum proclivitas, & alvi fluxus, licet modicus, omnem sudorificorum vim eluderent : Oleum interea Febris igni affuderat, quo illa multum increverat. Ego jam Variolas brevi exorituras suspicabar, easque insigneriter confluxuras, tum ob ætatis vigorem, tum etiam quod sanguinem multum excalifecerat irrito sudoris extorqueridi conatu, (quo quidem, si modò æstate ægrotaverat, & mihi sanguineum & maculas purpureas certò advocaverat) tum verò maximè, quod semper obler-

observaverim in juvenibus immani
vomitione, ægritudine, & dolore
præter solitum vexatis; Variolas in-
frequentes ultra modum confluxisse.
Meum itaque esse ratus ut nullum
non lapidem moverem quo præ-
properam materiæ Variolosæ affi-
milationem obstruerem, à lecto il-
lum arcebam, nisi statis priùs horis
somni. Die sequenti, (tertius is erat)
Variolis nondum comparentibus,
sanguinis uncias octo è dextro bra-
chio manè extrahi curabam: optimus
erat ille floridusque, cùm ad-
huc spirituosum tantum μάτημα ex-
ceperat, nondum verò putredinem
illam quam conciliat longior morbi
mora, & in eorum sanguine ut plu-
rimū conspicitur qui nuper ab
hoc morbo convaluerint. Horā
quintâ post meridiem diei ejusdem,
Infusionis Croci Metallorum unci-
am unam exhibui; ex quâ satis

G commodè

commode vomebat, & ægritudine levatus, longè melius habere visus est, jam haud invitus à lecto abstinentis, à quo prius ægerrimè se divelli patiebatur, ægritudine & vertigine mactatus. Die quarto, manè accedens, exanthemata quibus præcavendis tanta fueram molitus, eo numero prodeuntia conspexi, ut ab insigniori, quem minitabantur, confluxu, ægri vitæ metuendum est. Diligenter itaque cavebam ne lecto interdiu committeretur, consulēbam etiam ut Cerevisiam tenuem Spiritu Vitrioli instillato acidulatam potaret. In his ad sextum usque diem perseverabat; quibus diebus licet non ægrotaret, sed aurâ liberiū vescens multūm reficeretur, tamē alvo subindē laxiore fuit. Jam sub meridie non valebat ulterius, quod hīc fieri afolet, se à lecto abstinere; decubuit itaque usque ad finem

finem morbi, me non reluctante,
cùm nunc erupissent pustulæ om-
nes, quæ, non obstante meo omni
conamine, plus satis confluabant.
Quamvis enim pauciota erant exan-
themata iis quæ in nonnullis obser-
vavi ab hoc morbo extinctis, plura
erant tamen quam plerisque eorum
qui sanantur solent prodire. Hâc
primum nocte Syrupi de Meconio
Unciam unam in Aq. flor. Paralys.
propinabam, singulis deinceps no-
ctibus repetendam; suadebam eti-
am ut non aliis stragulis, quam qui-
bus sanus assueverat, tegeretur; ut
Jusculis Avenaceis, & Hordeaceis,
nonnunquam etiam pomo cocto ve-
sceretur; Cerevisiam etiam tenuem
hauriret. Die octavo Allium inci-
sum & panno lineo inclusum pe-
dum plantis applicandum curavi,
& renovandum quotidiè donec ex-
tra aleam confisteret. Post hæc pro-

G 2   auge.

augescentium pustularum genio
omnia cedeant, usque ad decimum
diem; quo tempore manè eum in-
visens, licet mediocriter se haberet,
Febris tamen Secundariæ quendam
quasi prodromum deprehendi, cum
jactatione aliquali. Mox itaque
procellam veritus imminentem,
Paregoricum suprà laudatum exhi-
bui, à quo tranquilla omnia & pa-
cata; eadem nocte Syrupi de Meco-
nio Sesquiunciam præscripsi. Se-
quente aurorâ, diei sc. undecimi,
cùm post exolescentem vim Ano-
dyni quod hesternâ nocte sumpse-
rat, jam de novo esset irrequietior,
Diacodii iterum Sesquiunciam ex-
templò ingessi, vesperi item tantun-
dem, atque eandem dosin mane &
serò ut assumeret quotidie consule-
bam, donec omnino convalesceret.
Paruit æger; neque aliquod nos de-
inde symptomata exterruit, nisi quòd
urina

urina ei quandoque supprimeretur,
(malum junioribus hoc in morbo
familiare) quam tamen genibus
innixus in lecto reddebat. Ptyalif-
mum quod spectat, quantumvis sa-
livæ copia frequenti Anodynorum
in tam largâ dosi repetitione ali-
quantulum interciperetur , tamen
longiore ab eorum usu intervallo
pituitam concoctam excrebat, ac
facies manusque debito tempore
pro votis intumescebat. Die de-
cimo octavo è lecto surgebat, &
tunc primùm jusculum è pullorum
carnibus indulgebam , à quo per
gradus indies ad viëtum consuetum
redibat. Die viceſſimo primo san-
guis mittebatur è brachio dextro ad
uncias octo, qui Pleuriticorum san-
guinem æmulabatur, & puris ferè
instar erat. Denique ad quatuor
vices, ſpatio interposito, purgatus
fuit.

augescentium pustularum genio
omnia cedeant, usque ad decimum
diem; quo tempore manè eum in-
visens, licet mediocriter se haberet,
Febris tamen Secundariæ quendam
quasi prodromum deprehendi, cum
jactatione aliquali. Mox itaque
procellam veritus imminentem,
Paregoricum suprà laudatum exhi-
bui, à quo tranquilla omnia & pa-
cata; eadem nocte Syrupi de Meco-
nio Sesquiunciam præscripsi. Se-
quente aurorâ, diei sc. undecimi,
cum post exolescentem vim Ano-
dyni quod hesternâ nocte sumpse-
rat, jam de novo esset irrequietior,
Diacodii iterum Sesquiunciam ex-
templò ingessi, vesperi item tantun-
dem, atque eandem dosin mane &
serò ut alsumeret quotidie consule-
bam, donec omnino convalesceret.
Paruit æger; neque aliquod nos de-
inde symptoma exterruit, nisi quodd
urina

urina ei quandoque supprimeretur,
(malum junioribus hoc in morbo
familiare) quam tamen genubus
innixus in lecto reddebat. Ptyalif-
mum quod spectat, quantumvis sa-
livæ copia frequenti Anodynorum
in tam largâ dosi repetitione ali-
quantulùm interciperetur , tamen
longiore ab eorum usu intervallo
pituitam concoctam excrebat, ac
facies manusque debito tempore
pro votis intumescebat. Die de-
cimo octavo è lecto surgebat, &
tunc primùm jusculum è pullorum
carnibus indulgebam , à quo per
gradus indies ad viëtum consuetum
redibat. Die viceffimo primo san-
guis mittebatur è brachio dextro ad
uncias octo, qui Pleuriticorum san-
guinem æmulabatur, & puris ferè
instar erat. Denique ad quatuor
vices, spatio interposito, purgatus
fuit,

Hic subinnuam, quòd quoties in his pagellis dies ab Invasione v. gr. sextum, undecimum, &c. nominaverim, non ita accipi id velim, quasi Variolæ Confluentes tertio nunquam non die erumperent; cùm satis sciam quandoque ita accidere, etiam in iis qui vel maximè confluunt (uti etiam aliàs observavi) ut pustulæ non nisi post aliquod à die tertio temporis spatium se exerant. Eruptio autem ut plurimùm in diem tertium ab Invasione incidit, & ut plurimùm, qui (ex. gr.) die Lunæ confluentibus Variolis primùm laborare incipit, die Mercurii sequenti pustularum primitias in cute summâ deprehendet, & Jovis dies ab illo die Lunæ secundus, undecimus ille erit, periculi plenissimus, nisi interposuerit se Medicus.

Atque hic iterum repeto Theoremata hæc omnia ad Confluentes tan-

tantum Variolas referri debere, quae in genere distincto nullum prorsus usum habent, nec ab illo exposcuntur. Et tam sibi quam aliis imponunt, qui attollunt cristas quoties eos sanaverint quibus Exanthemata numero pauca, eaque interstincta efflorescebant. Si tentare libeat, quantum in Arte valeant, in Variolis Confluentibus vires experiantur; maximè quoties vel florentes artate, vel eos qui immodicā vini ingurgitatione nimium incaluerint, hic morbus invaserit. Ne in levioribus excercitati, ita toto cælo aberrent, ut se eos servasse existiment, quos ipsi Adstantes non occiderint.

Verum dissertatiunculam hancce non prius finiam quam ubi retulero quae mihi, dum haec scriberem, suo ore narravit Amicissimus Dominus Carolus Goodall, M. D. Collegii Me-

G 4 dicorum

dicorum Socius, atque impræsentiarum Censor: quod mihi ideò faciendum duxi quo melius iis fidem conciliem, quæ tum hic, tum alibi & de Petechiis & de mictu sanguineo affirmavi: utrumque nempe hoc symptomat quocties Acutis morbis accedit, atrociori sanguinis inflammationi omnino deberi, ac proinde Refrigerantia indicare remedia. Casus ita se habuit.

*Juvenis annorum quasi 27. habitu corporis extenuato, & calido temperamento præditus, Febre violentâ & continua correptus est mense Junio, Anno 1681. Lingua erat sicca & scabra, si-
tis vehementis, pulsus celer, dolor regionem cordis scrobiculo vicinam discrucia-
bat, dorsum verò imprimis, (in quo jugi-
ter desæviebat,) sanguinem subinde me-
jebat, tum & Petechiae coloris subsusci-
collum, pectus, & carpos dense inside-
bant. Die sexto accersitus Medicus,*

& agrum de vitâ periclitari à nimia urinæ sanguinolentæ excretione comperiens, Indicationes curativas ad sanguinem refrigerandum invicassandumque, tum etiam ad vasorum oscula, quæ in Renibus relaxata debiscebant, obturanda dirigendas censebat.

Præmissis itaque tum *Venectione*, tum *Bolo lenitivo*, agrum, ut à lecto quantum fieri potuit, se abstineret, serio monuit, cum à continuo lectuli calore mi-
tum sanguinis promoveri non dubitaret : suadebat etiam ut in culcitrâ corio tectâ eger potius dormiret, supinus non nisi rarissime jaceret, lac aquæ permistum ut potaret, *Panatellâ*, *oryzâ* laetiæ incoctâ, pomis coctis, sive solis, sive aquæ fontanæ intritis, & saccharo edulcoratis vesceretur. Medicamenta ordinabat sequentia.

ꝝ *Fl. ros. rub. 3vi. cort. inter. Querc.*
ꝝ *Sem. Plantag. parum contus. 3iiii.*
ꝝ *Aq. Font. 11ii. Sp. Vitriol. q. f. ad gra-*
tam

*tam aciditatem: infundantur in vase
clauso calore leni per quatuor vel sex ho-
ras. Colat. add. aq. Cinnam. bord. ʒiii.
Sacch. albiss. q. s. ut f. Tinctura gustui
grata, de quâ sepiusculè bibat die noctu-
que.*

*Enema è lacte cum Syrupo Violaceo
injiciebatur horâ à meridie secundâ: &
horâ somni sequens Haustus propinaba-
tur.*

*x Aq. fl. Paralyf. Plantag. Cinam.
bord. an. ʒβ. Aceti stillat. ʒii. Syr. de me-
conio ʒvi. M.*

*Die septimo, symptomatis vix se remit-
tentibus, enema jam descriptum singulis
diebus injiciendum curabat Medicus, tum
etiam Emulsionem, Haustumque ad hunc
modum præscribebat.*

*x Sem. Cichor. Endiv. Laetuc. Portu-
lac. an. ʒii. Sem. cydon. Papav. alb. an.
ʒiβ. Amygd. dulc. exhort. n. iiiii. contun-
dantur simul in Mortar. marmor. sensim
affundendo Aq. Hord. ibiβ. colat. add.
Sacchar.*

Sacchar. Chrystall. q. s. f. Emulſio, de qua bibat cochl. xii. quartâ quaque horâ.

** Aq. fl. Paralys. Nymph. germin. Querc. Plantag. an. 3*β*. Aceti ſtillat. Aq. Cinam. bord. an. 3*iii*. confeſt. de Hyacinth. 3*β*. Syr. de meconio 3*i*. M. f. Hauſtus horâ ſomni ſumendus.*

Die octavo, cum adhuc instaret Febris, ſanguis Urinae immixtus copioſius exiret, & Petechiae in præmemoratis partibus numeroſae comparerent, omnia hæc ſymptomata à ſanguinis calore, tenuitate & acrimoniâ, oriri conjeſtans, ſanguinem ſecundâ vice detraxit, liberaliorem cereviſiæ tenuis uſum, cui Vitrioli ſpiritus ad gratum acorem prius inſtillabatur, conceſſit: quam cum faſtidiret æger, Poffetum è ſucco limonum & laete ei indulſit, uti etiam limonum pulpam in taleolas diuifam & ſaccharo involutam. Addebat & ſequentia.

** Conf. Lujul. Cynorrhod. an. 3*β*. confeſt. de Hyacinth. 3*iii*. Diaſcord. 3*β*. corrall.*

rall. rub. præparat. *sang.* *Dracon.* *Bol.*
Armen. *an.* *Di.* *Syr.* & *Sympbyt.* & *Pilo-*
sell. *an.* *q.* *f.* *ut f.* *Opiata,* de quâ capiat
quantit. *Avellanae* sextâ quâque horâ, su-
perbibendo *haustulum* *seri lactis* *Jucco li-*
monum facti & *facch.* *alb.* *edulcorat.* *vel*
Decocti Vulnerarii Spiritu Vitrioli acidu-
lati.

Hauſtus hēsternā noctē præscriptus
repetatur cum Syr. de Mecon. *3x.*

Nono die Petechiae paulatim evanescen-
bant, Urina minus sanguine scatebat,
quiique inerat sanguis facilius separa-
tur, & matulae fundum libentius pete-
bat: bortabatur itaque ægrum ut in Re-
mediorum horum usu perseveraret, &
diebus aliquot elapsis sequentia adjiciebat,
ad eundem scopum collimantia.

¶ *Conf. Ros.* *rub.* *per setaceum* *traject.*
 & *Vitriolat.* *3iv.* *Balsam.* *Lucatel.* *3ii.*
Bol. *Armen.* *Sang.* *Dracon.* *Spec.* *Ele-*
ctuar. *Diacorall.* *an.* *3i.* *Syr.* & *Corall.* *q.*
f. *ut f.* *Elect.* *de quo cap.* *quant.* *Nuc.*
Moschat,

Moschat. bis de Die, superbibendo hau-
fum Emulsionis sequentis.

z Sem. Laetuc. Portulac. an 3iii.
Cydon. 3iβ. Papav. alb. 3β. Amygd. dulc.
exhort. n. v. contund. in mortar. mar-
mor. sensim affundendo Aq. Plantar. iiij.
Aq. Cynam. Hord. 3ii. Colat. add. Sacch.
q.f.

*His remedius, favente numine, eger
intra septimanas tres à Febre & borren-
dis illis que memoravimus symptomatis
liberatus, Petechiis abolitis, atque urinâ
tum colorem naturalem tum consistentiam
recipiente, paulatim ad sanitatem &
vi-
res pristinas rediit.*

Quamvis autem symptomata
ista jam dicta Febri continuæ accre-
scerent, non verò illi morbo de quo
nos suprà egimus; cùm tamen quo-
ties utrumlibet ea comitantur, à
vehementi inflammatione & san-
guinis nimiâ attenuatione, unde
sanguis per oscula vasorum quasi vi
exigitur,

exigitur, semper ortum ducant; nullus dubito quin par Methodus in tantâ causarum paritate omnino sit adhibenda, quantum sc. fert utriusque morbi Genius. Quamobrem Virum Optimum rogabam, ut mihi per illum liceret hanc ejus Curationem hic subne^ctere. Quam quidem si quis vel mihi infensissimus, (cùm tamen alienos mores è propriis æstimans, nullum inimicum habere sperem) præstiterat, tamen veritate victus, præclarissimam eam fuisse omnium, quas unquam novi, curationum, lubens faterer: quum jamdiu compertum habeam quām sit fatale Febricitantibus sanguinem cum Urina excernere. Cùm verò idem amicitiâ mihi sit conjunctissimus, quanto cum animi prolubio & Veritati & Viri Amantissimi famæ mihi litandum erat? Hic enim ille est qui cùm pauci admodum me vel

vel minimum quid in re medicâ sive
indagandâ sive etiam excolendâ
profecisse afferere auderent, maledi-
corum torrenti se medium objicere
sustinuit, atque me pari zelo ac fide
tutabatur, quo Parentem Filius.
Quantumlibet autem beneficio tam
insigni devinctus, nunquam tamen
nisi eas, quas commeruit laudes,
prædicarem, cùm perinde ferè sit
improbum sive opprobrio sive lau-
datione indignos afficere, quando-
quidem utrinque à veritate disceda-
tur. Nemo itaque mihi vitio ver-
tat, si Virum hunc ego nemini, in-
ter eos qui mihi hacenus innotuere,
probitate secundum fidenter affir-
maverim, cùm in tot annorum spa-
cio quibus eo familiariter usus sim,
nec dicto quemquam lädere, quanto
minus factò, sibi permiserit. Quan-
tum verò in eâ quam profitetur Arte
præcellat, modò Deus vitam ei
concesserit,

concesserit, brevi satis elucesceret; cùm Eruditioni haud vulgari quâ omnes Medicinæ tam Antiquæ quâm Modernæ tractus perlustraverit, exquisitissimam in subtilioribus Praxeos minutis indagandis solertiam (sine quâ nemo unquam Medicinam meritâ cum laude faciet) catus attulerit: Unde etiam Ægrotum suorum votis, Bonus Felixque cum primis respondet.

Hæc demum sunt quæ ipse de hoc morbo sentio, quæ non mihi suggestit phantasix imaginatricis temeritas, sed Phænomena Practica edocuere. Neque sanè capio quî fieri possit ut fallatur is qui cogitationes suas omnes merâ ac nudâ ejus five Artis five Facultatis Praxi limitat & determinat, quam sibi perdiscendam & cum laude excercendam proposuit: aut è contrâ quî possit fieri ut non tam in ipso se quâm in aliis

aliis decipiendis omnes vitæ annos
prodigat ille, qui in iis excogitandis
operam disperdit, quæ cum Praxi
nihil prorsus habent commune. Et
sicuti haudquam faustus probus-
ve navis ad Clavum Gubernator fu-
erit ille, qui non tam ad brevia &
saxa submarina agnoscenda evitan-
daque, quam ad causas Fluxus Re-
fluxusque matis speculandas ani-
mum adverterit (quod quidem cum
Philosopho sit dignissimum, ab eo
tamen perquam est alienum, cui id
tantum negotii datum est ut navis
non submergatur) ita neque Medi-
cus, cui non alia quam curandorum
morborum provincia decernitur,
quantumlibet ingenio ceterisque a-
nimi dotibus valeat, in Arte verè
Medicâ proficiet, qui non tam in
occultâ & tortuosâ illâ Methodo,
quâ Natura morbos parit alitque (â
quâ etiam corundem Historia pen-

H det)

det) indagandâ, atque in remediis ei-
dem adaptandis omnes animi vires
intendat, quâm in curiosis & ~~speculat~~
~~speculationibus~~ cerebrum fati-
get, ad homines orco eripiendo
(quod spondet Medicina) ne hilum
facientibus. Quæ quidem præva-
rictio non solùm in causâ est quòd
genus Humanum commodis illis &
emolumentis privetur, quibus à
plurimorum ingenio animique doti-
bus augeri potuisset, sed etiam effe-
cit tandem, ut quæ Medica appella-
tur, revera Confabulandi Garrien-
dique potius sit Ars, quâm Meden-
di. Atque eo tandem deventum
est, agris vivendum moriendumve
sit, prout Philosophus vel conjectan-
do scopum attigerit, vel ab eodem
aberraverit; quod in lubrico sem-
per est atque ancipiti, cùm primi
isti speculationum repertores, non
minus quâm eorum mancipia, &
servum

servum pecus, de cerebrofis istis
commentis bello quasi internecino
invicem digladiantur, atamen ne-
mo fortasse omnium ipsam verita-
tem assequatur. Quamvis enim, si
mentem seriò applicuerimus, quid
de facto agat Natura, & quibus in
operatione suâ utatur organis depre-
hendere valeamus; modus tamen
quo illa operatur, mortales, aut
ego fallor, semper latebit. Neque
hoc mirum est, cum longè (imò
supra omnem humanum captum
longè) credibilius sit nos misellos
homunciones, ab illustri vitæ lucif-
que regione exulantes, methodum
quā in fabricandâ machinâ usus est
sapientissimus Artifex, capere nulla-
tenus posse; quam Fabrum Ferrari-
um rudem prorsus & imperitum,
nescire quo pacto concinnetur Auto-
maton Horarum index, cuius stru-
ctura & motus exquisitissimam artis

H 2 elegan-

elegantiam præ se ferunt. Sicuti de facto constat Cerebrum omnis tam Sensus quam Motus fontem esse, tum etiam & Cogitationum & Memoriæ officinam, & tamen non est possibile à diligentissimâ ejus inspectione contemplatione mente usque adeò illuminari, ut intellicere possit quo pacto substantia ita crassa & quasi pulpa quædam, neque operis, ut videtur, usque adeò astabre elaborati, usui ita nobili & facultatibus tam præcellentibus queat sufficere, neque exinde assignare quis potis est, quâ ratione ex naturâ ejus vi & structurâ partium, sive hæc sive altera ista facultas necessariò facit exerenda.

Atque hæc de Variolis Confluentibus: Quibus si addantur quæ in Historia Morborum Acutorum de hoc affectu tradidi, sumمام habes eorum quæ mihi hactenus innotuerere, ea que

que omnia diligentissimè, quod à me fieri potuit, trutinata atque expensa.

Accingo me jam (quoniam tu id postulas, Vir Eruditissime) ad ea exponenda quæ de Affectionibus Hystericis hactenus observatione comperi. Quas quidem, perobscaram & difficilem, præ cæteris qui homines vexant, morbis, diagnosis habere, tum etiam ægriùs curationem admittere, lubens fateor. Attamen ut potero morem tibi geram, eâ, quæ Epistolæ convenit, brevitate; quam sane à me exigit valedictio infirmior & quasi vacillans, hâc præsertim anni tempestate, quâ mihi verendum est, ne si pertinaciùs cogitationibus indulsero, Podagræ mox paroxysimum accersam. Paucis itaque expediam quæ hîc habeo dicenda, methodo, quâ uti soleo, insistens; brevem sc. morbi Histo-

H 3 riam

riam tradens secundum vera Naturæ Phænomena ; tum etiam medendi rationem subnectens quæ mihi optimè cessit ; quamque non tam librorum lectio, quam experientia propria, Magistra haudquaquam infida, jam olim suggessit.

Hic morbus, si rectè calculum pono, Chronicorum omnium frequentissimè occurrit; & sicuti Febres cum Appendicibus suis duas partes Tertiæ, ad Chronicos morbos simul sumptos si comparentur, complent, ita Affectus Hysterici (vel isti saltet qui eo nomine insigniuntur) ad reliquæ partis Tertiæ dimidium assurgunt, hoc est, Chronicorum pars media sunt: Fœminarum enim paucissimæ (qui sexus Adulorum dimidia est pars) ab omnibus horum affectuum specie prorsus liberæ sunt, si istas excipias quæ laboribus assuetæ dure vitam tolerant.

Quinimo

Quinimo non pauci ex iis Viris qui vitam degentes sedentariam chartis solent impallescere, codem morbo tentantur. Et quamlibet omnis retrò Antiquitas symptomata illa Affectibus Hystericis adnascentia Utero semper vitio verterit, si tamen Affectiones Hypochondriacas vulgo dictas, quas Splenis aut Viscerum nescio quorum obstrunctioni imputamus, cum mulierum Hystericarum symptomatis conferamus, vix ovum ovo similius, quam sunt utrobique Phænomena, deprehendemus. Neque tamen reticendum est Fœminas multo crebrius hoc morbi genere corripi quam solent Mares, non quod se Uterus magis male habeat quam alia quævis corporis regio, sed ob causas infrà explicandas.

Sed nec spectabilior est hujus morbi frequentia, quam varietas illa multiformali quam se ostendit, &

H 4 nullos

nullos ferè non æmulatur ex iis affectionibus quibus atteruntur miseri Mortales. Quamcunque enim corporis partem infederit, symptomata, qualia ei competit partis, statim producit: Et nisi Medicus tam sagaci quadam solertiâ & ~~desinōrit~~, quam in Arte peritiâ valeat, fraus ei fiet, atque ista symptomata à morbo aliquo essentiali hujus vel illius partis, non verò ab affectione Hystericâ, pendere arbitrabitur.

Quandoque v. gr. Capitis arcem occupans, Apoplexiā facit, quæ similiter Hemiplegiā solvit, eam omnino referens Apoplexiā, quā tum ætate, tum mole corporis grandiores siderantur, & quæ ex eo nascitur quòd, Cerebri cortice pituitæ copiâ referto ac scatente, Spirituum Animalium meatus ac semitæ intercludantur: à quâ quidem causâ, quæ foeminis Hystericis accidit Apoplexis,

plexis, oriri nullatenus videtur, cùm
easdem haud infrequens adoriatur
confestim à partu, magnâ sanguinis
vi simul ejectâ, & vel partui labori-
osiori, vel vehementiori alicui ani-
mi commotioni debeatur.

Quandoque Spasmos horrendos
gignit, Epilepsia per similes, Ventre
& præcordiis guttur versus intume-
scentibus, & nixus ita fortes edente
ægrâ, ut licet alias mediocrium tan-
tum fuerit virium, jam omni Ad-
stantium ope vix retineri queat, in-
condita interim atque inarticulata
quædam vociferans, & pectus feri-
ens. Fœminæ, quibus hæc speci-
es, quæ uteri Strangulatus vulgo
audit, familiarior est, temperamen-
to sunt ut plurimum plus quam so-
let sanguineo, & habitu corporis ad
Viragines accedentes.

Nonnunquam exteriorem Capitis
partem occupat, Pericranium inter
Crani.

Craniumque, dolorem vix tolerabilem adserens, in quadam tantum particulâ quæ transverso pollice contagi possit, jugiter defixum. Dolorem hunc etiam comitantur Vomitiones enormes. Hæc species Clavus Hystericus mihi est, istas præ cæteris fatigans, quæ Chlorosi laborant.

Nonnunquam in partes incidens Vitales, ita vehementem Cordis Palpitationem excitat, ut quæ eam patitur fœmina pro indubitato habeat, sonitum Cordis in costas arietantis etiam ab adstantibus omnino debere percipi. Hæc species eas maxime infestat quæ extenuato sunt corpore, & crassi minus firmâ, quæque Extabescentium penè formam præ se ferunt; tum etiam Juvenulas Febre albâ pallescentes.

Nonnunquam Pulmones obsidet, unde æger creberrimè tussit & serè

ferè sine intermissione, nihil prorsus expectorans: & quantumlibet hæc Tussis species non ita valido nisi thoracem concutiat atque illa quæ Convulsiva dicitur, Explosiones tamen longè frequentiores sunt, æger præterea non ita sensu valet. Hæc autem Tussis Hystericæ species opidò rara est, & fæminas pituitâ scatentes præ cæteris exagitat.

Nonnunquam in Colon, & regionem Scrobiculo Cordis subtenantem impetum faciens, dolorem vix ferendum infligit, Iliacæ Passioni haud absimilem; ubi ægra immodicè vomit, colluviem quandam Viridem, Bili, quam Porraceam appellant, ferè parem, nunc etiam insoliti alicujus coloris, rejiciens. Sæpè etiam postquam ægra ad multos dies jam dicto dolore (qui vel Stoicorum *amidæ* expugnaret) & continuo vomituritionis conatu tan-

tum

tum non fuerit enecta, tandem Icte-
ro intensiore omnem corporis su-
perficiem ad instar Croci tingente,
solvitur Paroxysmus. Ægra inte-
rea diris mentis angoribus pressa,
omnem recuperandæ Sanitatis spem
prorsus abjicit: quæ quidem animi
dejectio & quasi desperatio quæ-
dam, non magis, quantum ego ob-
servavi, ab hac Hystericorum Affe-
ctuum specie sejungitur, quam sive
Dolor sive Vomitus præmemorati.
Atque hoc genus in istis præcipue
locum habet quæ corporis habitu
laxiore crudoque sunt, tum & in
iis quæ Infantes grandiusculos, cum
ingenti sui & naturalium vitæ sta-
minum dispendio, sunt enixæ.

Quandoque hoc malum in alte-
rutrum ex Renibus incursans, atro-
cissimo quem istic parit dolore, Pa-
roxysmum Nephriticum omnino
mentitur, idque non solùm doloris
genere

genere locoque quo s̄avit, sed & ad-
scitis Vomitionibus immanioribus,
tūm etiam nonnunquam ex eo quōd
dolor per Ureterum ductus propa-
getur. Ita ut ægrè admodum dig-
nosci queat, utrum hæc symptomata
ab incluso Calculo, an verò ab
affectu aliquo Hysterico enascantur,
nisi fortè Casus aliquis acerbior ægræ
animum paulo antequam corripe-
retur discrucians, aut materiæ viri-
dis per vomitum rejectio, sympto-
mata ista Affectioni potius Hysteri-
cæ quam Calculosæ tribuenda esse
docuerint. Sed neque Vesica ab
hoc Pseudo-symptomate atque e-
mentito Affectu immunis est, cùm
non tantum ipsa ab eo doleat, sed
& Urina supprimatur, perinde ac
si Calculus eam obstrueret, qui ta-
men nullus est. Rarissimè autem
cernitur postrema hæc species Vesic-
am attingens; quæ verò Renum
calculum

calculum imitatur, non ita raro. Utraque eas solet invadere fœminas, quarum vires repetitis sæpe paroxysmis Hystericis jam fractæ sunt, & sanitas corporis detrita.

Nunc in Ventriculum decumbens, continuas Vomitiones excitat; nunc etiam Diarrhœam, quoties sc. in Intestina effunditur: at neutrum horum symptomatum sequitur dolor, licet in utroque persæpè compareat dictus ille succus viridis. Utraque hæc species iis familiaris est, quas frequentiores paroxysmi Hysteric debilitaverunt.

Atque ut hic morbus omnes ferme partes Internas infestat, ita etiam nonnunquam & Exteriores, carnemque musculosam occupat, maxillas sc. humeros, manus, crura, tibias, nunc dolorem adducens, nunc tumorem: in quo genere is qui tibias distendit tumor præ reliquis conspicuus

conspicuus est. Cùm enim in Hydropticorum tumoribus duo hæc semper observari possint, ut tumor sc. sub vesperam se majorem exhibeat, tum etiam ut pastæ instar mandantis, vestigium digiti fortius impressi formamque referat; jam in hoc altero, tumor matutino tempore protuberantior est, nec digito cedit prementis, aut vestigium ullum manet. Plerumque etiam tibiarum alterutram tantum inflat: de cætero sive magnitudinem spæces, sive etiam superficiem, Hydropicorum tumores ita ad amissim æmulatur, ut ægræ se haud facilè ab eâ quæ insedit sententiâ, dimoveri patientur.

Sed neque ipsi Dentes (quod vix credas,) ab hujusc morbi insultu se possunt defendere: licet neque vel minima cavitas, neque humoris alicujus defluxus, saltem qui percipi

cipi queat, dolori sive ansam præbuerit, sive vehiculum: qui nihilo minus nec mitior est, nec contractior, aut expugnatu facilior. Iste verò tum dolores, tum tumores quibus afficiuntur partes exteriores, quas supra memoravimus, eas præcipue fœminas adoriantur, quæ, longâ paroxysmorum Hystericorum serie ac impetu violento tantum non exanimatae, vitam ducunt vix vitaliem.

Inter omnia verò morbi hujus tormenta, nullum se tam crebrò ingredit quam dolor in Dorsō; quem certo certius persentiscunt quotquot vel levissimè hoc affectu tanguntur. Quinimo id habent effectum commune dolores prædicti, quod illa cui inhæserant regio, etiam post eorum discessum, tenera sit, & quasi fustibus probè fuerit dedolata, tactum refugiat; quæ quidem teneritudo sensim evanescit. Hoc

Hoc interim observatu dignissimum est , quòd non raro notabilis quædam externalium partium refrigeratio symptomatis his omnibus viam quasi sternit , & plerumq; non nisi paroxysmo finito dispellitur : quam quidem refrigerationem haud semel , isti ferè , quâ rigent cadavera , parem comperi , pulsu nihilo minus rectè se habente.

Addo , quòd Hystericæ ferè omnes , quotquot ego hactenus tractavi , de spirituum dejectione sive subsidentiâ (ut cum illis loquar) conqueruntur ; pulmonis regionem indigitantes , quoties locum , in quo hæc spirituum contractio seu subsidentia sentitur , volunt designare .

Demum mulieres Affectione Hystericâ laborantes , nunc in risum effundi , nunc in lacrymas pariter immodicas solvi , nullâ οργφάσι manifestâ sive illum , sive has extorquente , nemini non est notum . I In-

Inter omnia verò quæ in hoc morbo comparent Phænomena, illud maxime proprium est atque ab eo ferè inseparabile, quod sc. ægræ urinam subinde reddant planè limpidam ad instar aquæ è rupibus scaturientis, idque satis copiosè; quod quidem ego sigillatim pectentando, in omnibus ferè didici signum esse Pathognomonicum eorum Affectuum, quos in Fœminis Hystericos, in Maribus Hypochondriacos appellandos censemus. Atque in Masculis nonnunquam observavi, quod mox ab excreto lotio coloris Citrini (imò proximo ferè temporis momento) violentiori aliquo animi motu derepentè perculsi, statim urinam, Crystallum claritate æmulantem, magnâ copiâ & impetu diu continuato ejecerint; eo usque se malè habentes donec urina pristinum colorē induerit, & paroxysmus simul evanuerit.

Quin

Quin & omnibus tam Hystericis,
quam Hypochondriacis, quibus sci-
licet jam malum inolevit, id acci-
dit, ut flatus quandoque nidorosos
e ventriculo emittant, quoties ali-
quid comedent, licet moderatè
tantum & pro ratione appetitus,
tum etiam aliquando acidum eru-
ctent, acetum sapore referens, quo-
ties in os ascenderit; læsâ nempe
utrobius concoctione, & succis
proinde à naturali statu interversis.

Neque hoc tantum nomine infe-
lices sunt, quod corpus ita male af-
fectum & quasi conquaaffatum, ad
instar ædium ruinas undiquaque
minitantium, tantum non corruat
& fatiscat, cum magis adhuc ani-
mo ægrotent quam corpore: Cum
enim desperatio plane insanabilis
de hujuscce morbi naturâ sit, indig-
nantur admodum quoties aliquis
vel minimam de sanitate recupe-

I 2 xandâ

randâ spem injecerit; facilè interím credentes omnia se, quæcunque in homines cadere possunt incommoda, quæque adeò fert rerum natura, perpeſſuros; tristissima quæque sibi ominantes, atque timorem, iram, zelotypiam, ſuspiciones, & ſiquæ atrociora ſunt animi pathemata, vel ex levissimâ, vel etiam nullâ prorsus datâ ansâ, arripientes, & ſinu fo- ventes irrequieto anxioque; ab omni interim gaudio, ſpe, latitiatâ abhorrentes: quæ ſi fortè occurrant, quando hæ rare aves ſunt, velociflē avolant, animum interim haud minùs vehementer exagitantia, quam ſolent mœſtiora illa ~~mānū~~; ita ut nullubi mediocritatem fervent, in unâ levitate constantes; nunc amant præter modum, mox odio eisdem ſine causâ profeſſuntur; nunc hoc illudve ſibi agendum proponunt, mox à proposito resiliunt,

&

& quod cum eo pugnat aggrediuntur, sed neque hoc peragunt, ita animi pendentes, ut nunquam liceat quietâ mente consistere. Quodque de Superstitionis afferit Orator Romanus, nostris hilce Melancholicis pulchrè quadrat. *Per fugium videtur omnium laborum & sollicitudinum esse somnus, at ex eo ipso plurimæ curæ, metusque nascuntur;* dum funera tantum in somniis, & denatorum Amicorum umbræ repræsentantur. Ita tam animo quam corpore excarnificantur, quasi hæc vita omnis Ignis esset Expurgatorius, in quo scelera alio in statu perpetrata jam luerent atque expiarent. Neque hoc tantum Maniacis accidit & furiosis, quos dicimus, sed etiam illis, qui, si hos animi impetus excipias, prudentiâ ac judicio valent, quiique & meditationum profunditate, & sapientiâ orationis longè eos superant,

quorum mentes his cogitationum a-culeis nunquam fuerint excitatæ. Ita ut non sine ratione observaverit Ari-stoteles, Melancholicos cæteris in-genio præstare.

At verò tam horrendus animi sta-tus, qualem suprà delineavimus, non aliis competit, quām iis qui diu multūmque cum hoc morbo confli-ctati, tandemque subjugati, quasi victas manus dant: maximè si res adversæ, animi mœrores, sollicitudi-nesve, nimia in litterarum studio assiduitas, atque animi contentio, cum pravâ corporis diathesi conspi-rantes, oleum camino adjecerint.

Dies me deficeret, si omnia quæ Affectus Hystericos gravant sym-ptomata enumerare velim; tam di-versâ atque ad invicem contrariâ specie variantia, quām nec Proteus lusit unquam, nec Coloratus spe-ctatur Chamæleon. Proinde rectè mihi

mihi videtur rationem subduxisse Democritus (quantumlibet in morbi causa hallucinaretur) ubi in Epistola ad Hippocratem missa, dixerit afferit, *Sexcentarum ærumnarum, innumerarumque calamitatum autborem esse Utterum.* Neque tantum multifaria sunt ista, sed nec regulâ aliquâ aut Typo uniformi se continei patientiuntur, quod in aliis hominum Affectionibus tamen usu venit, sed quasi farrago sunt quedam Φαιρετών incomposita atque inordinata, unde perarduum est hujus morbi Historiam describere.

Causæ autem hujus morbi Procatarcticæ seu externæ, vel sunt vehementiores corporis motus, vel etiam multo sèpiùs, violenta quedam animi commotio à repentino aliquo, sive iræ, sive doloris, sive etiam timoris, & similiūm Pathematum, insultu. Quoties itaque

me consulunt Fœminæ de hoc illove corporis affectu, cujus ratio è vulgaribus Morborum dignoscendorum Axiomatis nequeat reddi, nunquam non diligenter ab eis exquo, An non eo de quo conqueruntur malo, tūm præcipuè fatigentur, cùm tristitia, ærumna, aut alia aliqua perturbatio eas malè habeat; quod si annuerint, jam satis superque mihi constat morbum in hâc, de quâ agimus, Tribu censendum; præterim verò si diagnosin id clarius illustret, quòd sc. certis aliquot temporibus urinam limpidam & Crystalli æmulam, eamque copiosam simul excernant. His verò animi motibus, qui usitatores sunt hujus morbi ~~ægrotat~~, accedunt vel Stomachi vacitas ab inediâ pertinaciori, vel nimiæ humorum evacuationes, sive à sanguine intemperanter effuso, sive ab Emetico, aut

Ca-

Cathartico cui impares erant ægræ
vires.

Jam verò ab hâc totius morbi
imagine, secundum vulgatissima e-
jus ~~paroxysmorum~~ depictam, proximo loco
ejus Causæ Efficientes internæ sive
~~et exteriæ~~ mihi veniunt pensitandæ,
quantum eas, ex omnibus quas de-
scripsimus Circumstantiis simul
junctis, expiscari valeam. Pendent er-
go Affectiones istæ, quas in fœminis
Hystericas, in maribus Hypochon-
driacas insignire liber, quantum ego
judico, à spirituum Animalium
~~animis~~, unde facto impetu in hanc
illamve partem plus quam pro ratâ
densi nimique feruntur, spasmos
uti & dolorem excitantes ubi in par-
tes sensu exquisito præditas irruunt,
atque organorum, tum ejus in quod
se ingerunt, tum istius à quo absce-
dunt, functiones pervertentes; cum
utrumque ab hâc tam iniquâ parti-
tione,

tione, quæ naturæ œconomia penitus adversatur, haud parum detrimenti capiat.

Cujus quidem ~~etiam~~ origo atque causa Antecedens, est debilior di-
ctorum Spirituum Crasis, sive nati-
va ea fuerit, sive etiam advenititia,
unde quavis ~~ex~~ dissipatu faciles
sunt & eorundem systema nullo ferè
negotio dirimitur. Quemadmo-
dum enim Homo quidam Exterior
conspicitur ex partibus sensui obviis
compaginatus, ita procul dubio &
Interior est quidam Homo è debitâ
spirituum serie & quasi fabricâ con-
stans, solo rationis lumine contem-
plandus. Hic verò cum temperie
corporis intimius conjunctus & qua-
si unitus, tanto ægrius faciliusve de
statu suo dejicitur, quanto major
est minórve ea, quam à natura for-
timur, Principiorum constituenti-
um firmitas. Quamobrem Fœmij-
nas

nas longè plures quàm Masculos hic morbus aggreditur, quoniam vide- licet istas natura magis delicatulo rarioreque corporis habitu (ceu vitæ molliori, & hominum deliciis de- stipatas) blanda donavit; Mares autem toroſo corporis robore, ut pote qui laboribus exantlandis in tellure colendâ, & repastinanda, & feris, quibus alantur, capiendis, aliisque similibus, apti nati sint.

Dictam autem Spirituum ~~accidens~~
hujus morbi causam esse, phæno-
mena jam descripta satis probant; quo-
rum præcipua tantùm attingam, à
notissimo illo Affectu Hysterico, qui
Uteri Strangulatus vulgò dicitur, ini-
tium faciens. Hic jam Spiritus,
facto quasi agmine in ventre inferi-
ore, catervatim magnoque impetu
in fauces irruentes, spasmos excitant
per omem quam transiunt regio-
nem, ventrem inflantes ad instar
Globi

Globi prægrandis, qui tamen nihil aliud est quam partium spasmo tentatarum convolutio & quasi conglobatio quædam, quæ non nisi magnâ vi reprimi potest & coerceri. Partes interim externæ massaque carneæ à spiritibus, jam aliò raptis, magnâ ex parte destitutæ, eò usque frigescunt persæpè, non in hâc solâ Affectu Hysterici specie, sed in aliis omnibus (quod priùs adnotatum) ut cadavera non frigeant magis. Pulsus interim qualis sanarum est, nec ægra ab hoc frigore de vitâ pericitatur, nisi illud ab evacuatione aliquâ 'enormiori præcedente originem ducat.

Idem etiam dici potest de violentiori isto Affectu Hysterico, qui externâ facie Colicam Biliosam, vel etiam Passionem Iliacam æmulatur: in quo ægra dolore vix tolerando in regione Cordis Scrobiculo circumpositâ,

positâ, unâ cum immâni materiæ herbam colore referentis, evomitione, discruciatur. Quod quidem symptomâ haud aliunde nasci existimo, quâm à vehementi spirituum dense conglomeratorum in dictas partes impulsu, undè & spasmus, & dolor, & earum totalis facultatum subversio.

Neque ex eo quòd ista quæ in hoc Affectu sive per os, sive per se-
dem egeruntur, colore quandoque viridi tingantur, statim conficitur,
morbum hunc in humoribus reside-
re, aut atrocissimum illum dolo-
rem, ab humoris alicujus acrimoniâ
partem cui inhæret dilaniantis, pro-
duci, quem idcirco pro minerâ mor-
bi habeamus, ac proinde Remediis
tam $\alpha\tau\omega$ quâm $\kappa\alpha\tau\omega$ Catharticis radi-
citus extirpandum censeamus. Ete-
nim de facto constat ægritudinem
illam quâ laborant Navigantes (à
spiri-

spirituum animalium agitatione ortam, in fluctuanti ac irrequieto mari) colluviem coloris planè herbae ex hominum vel sanissimorum ventriculo exantlare, ubi primum in mare longius sunt proiecti, quibus tamen ante semihoram ultimò elapsam non inerat Bilis hæc, quam Porraceam appellare liber. An non & Infantes in Paroxysmis Convulsivis, in quibus spirituum Animalium maximè res agitur, tam per superiora, quam per inferiora materiam ejusdem planè coloris ejiciunt? Quibus addendum est id quod experientia fermè quotidiana docet, sc. quantumlibet ejusmodi five feminas, five infantes iteratâ Catharsì exhausterimus, attamen color jam dictus in eis quæ vel per vomitum, vel per sedem exeunt, usque visetur. Quin etiam à Pharmacis tamen Emeticis, quam Catharticis frequenter

tiùs propinatis uberior materiae vi-
ridis nascitur seges, cùm ab utroque
genere Spirituum ^{et} ~~tra~~ce provehatur:
quæ vel, nefcio quomodo, istarum
partium fermentum destruit ac per-
vertit, vel in ventriculum intesti-
naque vi spasmodorum succum ali-
quem alienæ indolis intorquet, qui
humores ejusmodi coloribus inficere
potis est. Chymiae Sectatores, li-
cet nondum ita bene cum illis sit, ut
quæ in Organis suis ~~m~~edullarioris Me-
dicamenta elaboraverint, majus a-
liquid in morbis debellandis præ-
stent, quàm quæ contunduntur in
Mortario, vel in ollâ decoquuntur,
tamen curiosorum ~~receptis~~ eo us-
que gratificari norunt, ut duos li-
quores æquè limpidos clarosque o-
stendentes, ex iisdem invicem com-
missis saturatum colorem aliquem,
quasi præstigiantes, possint exhibe-
re. Et profectò ita lubrica est &
evanida

evanida Colorum speculatio, ut nihil certi ex illis, de corporum in quibus apparent naturâ, queat deprehendi. Neque magis sequitur ea quæ colore viridi sunt, acria esse omnia, quam omnia quæ sunt acria, viridi esse colore. Re itaque undique per pensâ, satis liquet dolorem immanissimum qui hâc Colicâ Hystericâ laborantes penè exanimat, tum etiam materiae viridis refectionem, à Spiritibus nimio impetu in partes sub cordis Scrobiculo positas incursantibus, atque easdem spasmo contrahentibus, omnino excitari.

Huic etiam Spirituum enormitati tribuendum est symptoma istud quod superius Clavi Hysterici nomine indigitavi, in quo Spiritus ab omni corporis ambitu in certo Pericranii quasi punctulo concentrantur, dolorem haud minus perterritantem, quam si Clavus ferreus in caput

caput vi adigeretur , accerentes,
una cum insigni materiæ viridis evo-
mitione. Quæ quidem Spirituum
ab universo corpore quasi in pun-
ctum contractio non multum ablu-
dit ab istâ radiorum Solis collecti-
one quæ fit ope Vitri Incensorii :
utque hi vi unitâ exurunt, ita & isti
ob eandem rationem dolorem infli-
gunt, membranas quasi discerpentes
lacerantesque junctis viribus.

Deinde ab hâc inordinatâ Spiritu-
um agitatione sanguinem pertur-
bante , exoritur Symptoma illud;
tam Hystericis, quam Hypochon-
driacis haud insolens, ut suprà no-
tavimus, quod nempe sæpenumerò
urinam reddant claram limpidam-
que simul & copiosam : cùm enim
sanguinis œconomia subinde inter-
pellatur, quod importatur serum
satis diu retinere nequit æger, sed il-
lud prius dimittit, quam ictis par-

K   ticulis

ticulis salinis quarum ope color ad Citrinum traduci debuerat, in prægnari potuerit. Cujus rei quotidianum habemus experimentum in eis qui, cum plus satis liquoris, maximè tenuioris atque attenuantis, ingurgitaverint, lotium mox limpidissimum excernunt. Quo in casu sanguis ab eâ seri quantitate, cui retinendo prorsus impar est, planè devictus, illud omnino limpidum amittit, ne cdum à corporis succis infectum, ob moram justo breviorem.

Tertius jam agitur annus à quo Nobilis quidam me sibi Medicum volebat, qui Colicam Hypochondriacam pati mihi videbatur, ad Passionem Iliacam ferè accendentem dolorque & vomitu enormiori; quo morbo diu multumque fuerat vexatus, & tantum non fractus. Per omnem morbi decursum sedulus animadverti, quod ubi pessimè se habu-

habuerit, urina limpida & exors coloris semper fuerit, quando vero paulo melius, ad Citrinum verget illa. Hunc die quodam adiens, urinam conspexi quam tribus vici bus excreverat, in Matulis totidem reservatam, Citrino colore praeditam: latus ipse hilarisque cibum ex ~~citrinus~~ aliquem jam assumere meditabatur, invitante, quod mihi dicebat, appetitu: in quo temporis articulo superveniens quidam eo usque bilem commovebat ut extemplo ægrotans, Matulam deposceret, quam urinâ limpidissimâ crystallum colore æmulante, ferè implevit.

Fortè etiam à Spiritibus sanguinem ita molestantibus pendet Ptyalismus ille Hystericis familiaris, cum ad multas Septimanas salivam expuant tenuem, perinde ac si Unguento ex Mercurio fuerint delibutæ: durante enim hoc turbido sanguinis

K 2 statu,

statu in quo excretionibus ad naturæ methodum exigendis impar is est, serum motum hunc inversum fortè sibi vendicans non jam in Renes pro lege naturæ exoneratur, sed per arteriarum extremitates in glandulas deponitur, & per Ductus Salivales salivæ formâ prœdit. Idem dici potest de nocturnis istis sudoribus quibus fœminæ Hystericæ non nunquam perfunduntur, qui non ab aliâ causâ fluunt, quam à seri sanguinis diathesi, quam in corporis habitatum gestit effundi, ob modò memoratam sanguinis *anæcias*.

Frigus quod attinet, quo toties algent partes externæ in Affectibus Hystericis, luce clarius est, illud ex eo accidere, quod Spiritus suam in illis stationem deserentes, se nimio opere in hanc illamve partem inferrant: Nec est dubitandum quin tam Fletus, quam Cachinnus, quem tollunt

tollunt haud raro Hystericæ, etiam nullâ datâ ansâ, à Spiritibus Anima- libus procuretur, Organa, quæ his functionibus Animalibus inserviunt, magnâ vi pulsantibus.

Obiter dicam, Mares etiam, quamvis rariùs id eveniat, Fletui ex nulla ~~αρρενί~~ quandoque obnoxios reperiri. Accersebar aliquando ad Virum tam ingenio, quam genere nobilem, qui non nisi paucis diebus à Febre convaluerat, alterius Medi- ci consilio usus, qui & sanguinem detraxerat, & pharmacum Cathar- ticum ter exhibuerat, tum etiam carnibus illi interdixerat. Hunc ubi vestitum conspicerim, & de rebus quibuslibet cum judicio diffe- rentem audierim, rogabam quor- sum me conveniret; respondit Fa- miliaris quidam ejus, modò expe- ctarem paulisper, res ipsa loquere- tur; considens itaque & sermones

K 3   cum

cum ægro trahens, mox observavi
labrum inferius pendulum protrudi
cum motitatione crebrâ (uti solent
Infantes morosiores fletum adorna-
re) & exinde ægrum in tantas solvi
Lachrymas, quantas vix aliâs vidi
unquam, cum gemitu ac suspiriis
tantùm non Convulsivis. Qui ta-
men repentinus torrens non ita mul-
tò post detumuit prorsus. Hanc ego
Affectionem à spirituum *ataxia*,
(partim à morbi diuturnitate, pa-
tim ab Evacuationibus, quas *Siex-*
mia necessariò exigebat, ortâ) pen-
dere existimabam: partim etiam
ab **exinanitione**, & abstinentiâ à
carnibus, quam etiam ad dies ali-
quot posteaquam convaluerat, im-
peraverat Medicus, quo cum à reci-
divâ præstaret securiorem. Hinc
cum pronunciayi extra omnem Fe-
bris aleam jam constitutum; sym-
ptomaque prædictum, inanitioni
tan-

tantum deberi: ac proinde suadebam ut pullum Gallinaceum assūm in prandium juberet parari, & simul Vinum modicē hauriret, quo factō, & carnibus deinceps moderatē veſcens, nunquam deinceps Fletum hunc Convulsivum passus est.

Ut tandem finiam (cætera enim quæ in hoc morbo ſpectantur Phænomena jam miſſa facio) ab hâc ipsâ Spirituum inordinatione naſcitur perturbatio illa, & varians ſubinde tam corporis quam animi intemperies, quæ tum in Hysteris, tum Hypochondriacis dominatur: cùm enim utrisque defit ea spirituum firmitas, quæ in robustioribus, atq; iis quorum facultates jugi spirituum vegetorum ſubſidio actuuntur, ſemper inveniuntur, impressiones rerum minùs gratarum nequeunt perferre, ſed vel irâ vel dolore ſubitò perciti, perinde ſunt irritabiles atque illi quo-

rum ^{hæc} mollius & debilis vel
natura primò procudit, aut longior
ægritudinum sive series, sive mora
tandem reddidit. Etenim Animi
robur & constantia, quamdiu hoc
corporis luto is incrustatur, à firmi-
tudine Spirituum eidem famulanti-
um maximè pendet, qui quidem
supremum in Scalâ materiæ gra-
dum constituant, in ipso Entis Im-
materialis confinio positi: Cùm-
que Animi compages, si fas est ita
dicere, longè magis affabria sit & de-
licata quām est corporis structura,
utpote quæ in harmoniâ facultatum
præstantissimarum & penè divina-
rum consistat, si hujus ^{etiam} quo-
quo modo fuerit interrupta contur-
bataque, major inde sequetur rui-
na, quanto præcellentius erat &
magis exquisitum opificium, dum
integrum perstaret. Et hic quidem
Miserorum quos depinximus, ani-
moque

moque fractorum status est; cui
malo non citius remedium adferet
pertinax aliquod vel insolentissimi
Stoici Decretum, quām ὁδηταλγίαν
præcaverit is, qui firmiter statuerit,
se nullo modo permisurum, ut den-
tes dolore pertententur.

Satis itaque jam constat opinor,
omnem hunc morbum ad Spiritus
Animales non ritè dispositos referri
debere; nec à semine aut sanguine
menstruo corruptis (quod asserunt
nonnulli Authores) & halitus mali-
gnos in partes affectas elevantibus,
producī; nec à succorum nescio
quā perversa depravatione, sive eti-
am humorum acrum congestione,
ut alii volunt, sed ab iis quas modò
assignavimus causis. Quod enim
morbi fomes in materiâ non delite-
scat, unicâ hac instantiâ satis elu-
cesceret. Fœmina v. gr. quæ rectissi-
mâ semper valetudine uti solet, mo-

dō

dò delicatula sit illa & teneriore corporis habitu, si forte errore aliquo, sive Emetico, sive Cathartico quovis fortiore nimium fuerit debilitata exhaustaque, certo certius symptomate aliquo, ex iis quibus hic morbus stipatur, multabitur; quod tamen ejusmodi Vomitio vel Cathartis amoliretur magis quam invitaret, si morbi minera in humore continetur. Idem dici potest de immodico sanguinis dispendio, sive phlebotomiâ is fuerit extractus, sive in puerperio debito copiosius manaverit, uti & de exanitione, & justo longiore à carnibus abstinentiâ; quæ omnia ad Affectus Hystericos præcavendos potius facerent, quam ad eosdem accersendos, si illorum fomes in materiâ aliquâ involvereatur: cum è diverso, non alia causa ita constanter pariat hujusmodi Affectiones, ac solent dictæ Evacuationes.

Quamvis

Quamvis autem satis pateat originarium hujus morbi somitem in humoribus nullatenus stabulari, factendum est tamen (quod res est) spiritum *animarum* illam, cui morbus debetur, humores putridos in corpore coacervandos gignere, cum tam illarum partium functio, quae vehementiori spirituum impulsu distenduntur, quam earum quae illis privantur, omnino pervertatur. Cumque harum pleraque Organa sint quasi Separatoria, excipiendis Cruoris recrementis designata, si earum functiones quovis modo lassantur, fieri non potest quin ingens faculentiae colluvies accumuletur; quae quidem eliminata fuerat, totaque proinde sanguinis massa depuratrix, si singula organa munus suum explevissent, cui nullo modo defuissent, si debita spirituum cœconomia universas invigorasset. Huic ego

ego causæ adjudico Cachexias insig-
niores, *aropeξιαν*, sive Appetitū pro-
strationem, aliamque omnem ma-
lorum Lernam in quā immerguntur
Misellæ quotquot hoc morbo diu
elanguerunt, quæ omnia à succis
putrescentibus in sanguine congestis,
atque exinde in organa varia deplu-
entibus, succrescant. Hujus fari-
næ est Hydrops Testium in fœminis
quæ jam diutius affectu Hysterico
laboraverint, natus à succis depra-
vatis è sanguinis massâ in Organis
rejectis; undè perversis eorundem
facultatibus, primò steriles fiunt mu-
lieres, & destruitur prorsus œcono-
mia partium, indeque serum & fa-
nies gignuntur, quæ non tantum
Nodulos ovaque Testium inferci-
unt, sed etiam in Tunicalrum inter-
stitia se insinuantia, Testes in mo-
lem ingentem elevant, quod in ea-
num dissectionibus cernitur quæ
hoc

hoc morbo pereunt. Diathesis interim Hysterica horum aliorumque humorum similium causa est prima-
ria, quamlibet ejusdem cum illâ
Proslapiæ non fuerint.

Quemadmodum in Febre Quar-
tana quâ vel pancratice valens quis-
piam corripetur, si modò duos tres
ve dies in locis paludosis ac lacustri-
bus egerit; primò, spirituofum
quoddam *μίασμα* morbi hujus san-
guini imprimitur, quod diuturnius
inhærens, læsâ tandem naturæ œco-
nomiâ, omnes corporis succos in-
quinat, alienâ prorsus indole eos
imbuens; undè æger (maximè si
estate grandior fuerit ac in senium
jam vergeat) Cachexiis aliisque ma-
lis obnoxius redditur, quæ Febris
Intermittentibus diu afflgentibus su-
perveniunt. Quæ tamen Febres non
sunt profligandæ remediis quibus
rectissimè expurgantur hujusmodi
humores,

humores, sed Specificis iis quæ abigendis istis Febribus immediate dicantur.

Ex omnibus quæ nos hactenus congesimus abundè mihi constare videtur, præcipuam in hoc morbo Indicationem Curativam eam esse, quæ sanguinis (qui spirituum fons & origo est) corroborationem indigitat; quo facto spiritus invigorati eum servare possint tenorem, qui & totius corporis, & singularum partium œconomiae competit. Cùm verò hæc spirituum *aria* (quod suprà fieri posse concessimus) morâ longiore humores vitiaverit, è refuerit coldem jam corruptos & Phlebotomiâ & Catharsi priùs immuere, quam ad sanguinem corroborandum nos accingamus; quem quidem Scopum vix assequi poterimus, quamdiu faculenta humorum colluvies se mediam, quasi obicem, inter-

interposuerit. Quandoquidem autem Dolores atrociores, Vomitiones, & Diarrhoeæ enormes ita nonnunquam efferebant, ut inducias non ferant usquequò primariæ illi fortificandi sanguinis Intentioni possit satisfieri, quandoque ab effectis consopiendis (missâ aliquantis per causâ) Curationis tela necessariò ordienda est; Exhibito sc. Medicamine Anodyno: dein spiritibus, quorum crassis infirmior morbi causa est, rectificandis opera danda est, quo ejusmodi symptomatis deinceps occurratur. Cumque experientia doceat permulta esse quæ fætoris exhalatione repellendis spiritibus seditionem molientibus, & in loco suo continendis apta nata sint (quæ idcirco Hysterica audiunt) neque illa sunt negligenda quoties dictis Intentionibus implendis operam navamus.

Ad

Ad hanc ego metam collimans,
venam in brachio secari jubeo, dein
ut purgetur ægra tribus quatuorve
auroris continuis. Per hos dies, in
quibus Venæsectio & Catharsis ce-
lebrantur, ita planè nihil emolu-
menti capere ægra, ut in pejus ruere,
sibi videatur, cùm dictæ Evacuati-
ones tumultu concitato *atnæcias* pro-
moveant; quâ de re ægram dili-
genter præmoneo, ne animum de-
spondeat, suadente morbi Genio:
utut fuerit, vitiosi isti humores, quos
à morbo diuturniore coaggeratos
supponimus, quadantenūs sunt de-
trahendi antequam primariæ Inten-
tioni percommode satisfacere quea-
mus. Post has Evacuationes, ad
sanguinem confortandum & pro-
inde etiam spiritus ex eo prognatos,
Remedium aliquod Martiale seu
Chalybeatum ad dies triginta præ-
scribo assumendum, quo non aliud
certius

certius hīc votis respondet. Etenim massæ sanguineæ, jam effœtæ & languescenti, volatile quoddam Fermentum, ceu calcaria, subdit, à quo excitantur & quasi eriguntur Spiritus anteà jacentes & suo pondere pressi. Cujus rei indicium est vel apertissimum, quòd quoties Chalybs in Chlorosi propinatur, pulsus dereum pectoris major fit & celerior, exteriora corporis incalescere, facies non amplius pallida & mortuis concolor, sed vivida cerni & sanguine purpurata.

Commodissimè verò, aut ego fallor, in substantiâ exhibetur; atque ut nec observavi unquam ipse, nec fando accepi, eum ita sumptum cuivis nocuisse, ita certiorem me fecit experientia multiplex, nudam Chalybis substantiam & feliciùs & breviore temporis spatio curationem absolvere, quàm si is quovis,

L ex

ex iis qui vulgo feruntur, modo fuerit
præparatus. Cùm tam in hoc quām
in aliis melioris notæ Remediis, id
quandoq; præstiterit Chymicorum
officiosa sedulitas, non tantum ut
~~decauaneæ~~ non sint, sed etiam à per-
versâ eorundem diligentia & operâ
plusquam otiosâ, magis evilescant.
Audivi etiam (quod si modò verum
sit assertionem hanc nostram forti-
ter sustinebit) ipsam Mineram,
prout à terræ visceribus effuditur,
crudam efficacius in morbis subju-
gandis operari, quām Ferrum ignem
jam passum & fusione depuratum:
cujus rei fides tamen penes Autho-
rem sit, me nondum experto, sic-
cine se res habeat, an verò aliter.
Id certò scio nullum Remedium
præclarum atque *ἰερόν* uspiam
gentium fuisse procusum, quod non
à naturâ præcipuas vires acceperit:
unde Θεῶν Χαῖρε, non verò Homi-
num,

num, præcellentiora quævis medi-
camina Antiquitas grata compella-
vit. Quòd verò nativâ quidpiam
bonitate præstans & efficaciâ, mi-
randos edat effectus, quâcunque de-
mum formâ ingeratur, testes hîc
adduco Par illud nobile, Papave-
ris lachrymam sive Opium, & Cor-
ticem Peruvianum. Neque enim
tantum in medicamentis præparan-
dis medica cernitur peritia, quâm
in iis seligendis appropriandisque,
quæ Natura, suo igne elaborata at-
que evecta, liberali manu porrigit.
Id tantùm nobis agendum restat, ut
Medicamenta in eam formam re-
ducantur, quâ vel corundem sub-
stantia, vel saltem vis & efficacia
meliùs corporibus nostris impertiri
queat: cui muneri obeundo facul-
tates naëti sumus plus quâm pares.
Post Chalybis substantiam, ejusdem
Syrupo lubentiùs & præ cæteris

L 2 utor.

utor. Fit autem è ferri aut Chalybis limaturâ, in Vino Rhenano in frigido infusâ, usque dum vinum satis imprægnatum fuerit, quo facto liquor colatus cum sacchari quantitate sufficienti in Syrupi consistentiam excoquendus est.

Nec mihi solenne est toto illo spatio quo ægra Chalybeata sumit, Catharticum aliquod statis intervallis exhibere. Cùm tam in genere Hysterico, quàm Hypochondriaco, Chalybis vires à Cathartico intercidi atque infringi mihi videantur. Quando enim id mihi palmarium sit, ut spiritus in ordinem redigam, atque eorum sistema redintegrem firmeque, quod toto vix Octiduo resarciveram Chalybis ope, Cathartico vel lenissimo exhibito die unicâ rursus demolior; atque ita diruta extruendo, atque à me extorta subruendo, & ægros & operam ludo,

do, vanus & infelix Ardelio. Qui quidem mos cùm etiam in usu A-quarum Mineralium obtineat, quæ Ferri mineræ sunt participes, haud mihi dubium est eisdem exinde minùs efficaces reddi. Non sum ne-scius quosdam fuisse sanatos, Ca-tharticis non tantùm intercalatis, sed etiam quotidiè cum Chalybe propinatis; quod tamen non tam Medici prudentiam, quām Chalybis virtutem *irreparabilem* mihi compro-bat, cùm, si ea omittantur, brevi-or temporis spatio Curatio succe-dat.

Neque sanè video, in aliis affe-tibus multis præter jam dictum, quid emolumenti, sive potius quid non incommodi tam repetita Ca-tharticorum exhibitio ægris adferre queat. Quamvis enim haud negan-dum est, quin Intestina ex impuri-tatibus liberent ea, & pariter è massâ

L 3   sangu-

sanguineâ humores noxios in eâ stabulantes aliquantulum extra-
hant; è contra tamen haud minus certum est, quòd frequenter repeti-
ta in corporibus imbecillis (maxi-
mè verò in ætatibus tenellis) pluri-
mùm officiant; cùm ex hâc ~~ægrotat~~
ingens humorum colluvies in visce-
ra eliciatur, atque iis in partibus de-
posita fermentationes præternatura-
les invitet; ex quibus deinceps Tu-
mores in infimo ventre oriuntur,
tanto magis indies mole augescen-
tes, quanto sæpius æger purgetur.
Atque id demùm accidit, ut istæ
partes præ imbecillitate & caloris
nativi (jam sub humorum onere
quasi obruti) defectu, tabe facilè
afficiantur ac putrefcant. Quando-
que etiam, œconomiâ viscerum ob
causas jam dictas penitus eversâ,
Glandulæ præternaturales, Strumæ
sboles, & id genus similia Mefen-
terio

terio accrescunt, &c ad mortem viam sternunt. His rationibus adductus tutissimum esse judico in Infantibus post evacuationes universales, easq; perpaucas, eò Indicationem Curativam dirigere, ut confortentur sanguis & viscera. Quod Vinum Hispanicum vel solum, vel Herbis corroborantibus alteratum efficere potis est, modò manè & serò cochlearia aliquot (pro ratione ætatis ægri) satis diu exhibeantur. Atque hoc quod innui diligenter advertendum volo, cùm non paucos infantes atque pueros à Catharticis sæpe repetitis (quæ fortè ventris tumor invitaverat) interemptos fuisse satis sci. am. Sed hæc obiter.

Si quis objecerit, limaturam Chalybis, nisi æger subindè fuerit expurgatus, in visceribus hærentem, ei, qui illam devoraverit, nocere posse; respondeo primùm me nihil

L 4 unquam

unquam tale in quoquam deprehendisse: deinde longè verisimilius esse eandem muco & exrementitiis partium humoribus involutam unà cum istis tandem omnem elabi, quām medicamentis purgantibus exagitatam, quæ astrictiones insolitas, & Viscerum torsiones contractionesque afferunt; quā quidem compressione, Chalybis particulae viscerum tunicis impactæ in iisdem penitiùs defigi possunt.

Interea dum Chalybs administratur (ad confortandum sc. sanguinem & spiritus Animales) Remedia vulgo dicta Hysterica in usum quasi obiter revocanda sunt, idque eo modo atque eâ formâ quæ maximè conveniunt ægris; quæ quidem si in formâ solidâ fuerint deglutita à minus fastidiosis, potentius longè spiritus in officio & loco suo retinebunt, quām si in liquidâ hauriantur,
hoc

hoc est, sive Decocta, sive Infusa.
Ipſa enim ſubſtantia ventriculum
diutiū ſapore ſuo afficit, & corpus
inficit penitiū.

In ſummâ, Indicationibus, quas
ſuprâ attigi, universis ſatisfacturus,
paucula hæc & vulgaria præſcribere
ſoleo; que licet nihil magnifici præ
ſe ferant, ut plurimū tamen id
præſtant quod volo.

*Mittatur ſanguis ē brachio dextro
ad ʒ viii.*

ꝝ Galban. in tinturâ Caſtor. ſolut.
& colat. ʒ iii. Tacamahac. ʒ ii. f. Emplast.
Umbilico admoveendum.

Sequenti manē aggrediatur uſum fe-
quentium Pilularum.

ꝝ Pilul. Coch. maj. ʒ ii. Caſtor. pulv.
gr. ii. Balsam. Peruv. gutt. iv. f. Pi-
lulae n. iv. Cap. horā quintâ matutinâ fu-
perdormiendo. Repetantur per tres alios
dies.

ꝝ Aq.

ꝝ *Aq. Ceruf. nigr. Rutæ, & Bryon.*
comp. an. 3iii. Castor. in nodulo ligat. &
in vitro suspens. 3ß. Sacchar. Crystall.
q. s. f. Julapium, de quo capiat cochlearia
iv. vel v. in omni languore.

Post Pilulas Purgantes modo suprà
descripto sumptos, utatur & sequentibus.

ꝝ *Limatur. Chalyb. gr. viii. cum s. q.*
succi Absynth. inspissati f. Pilule n. ii.
sumat summo mane, repetanturque horâ
quintâ pomeridianâ, per dies xxx. super-
bibendo haustum Vini Absynthitis.

ꝝ *Myrrh. elect. & Galban. an. 3iβ.*
Castor. gr. xv. cum s. q. Balsami Peruv.
f. Pilulae, è singulis Drachmis xii. su-
mat iii. singulis noctibus, superbibendo
Aq. Bryon. comp. Cochlear iii. vel iv. per
totum decursum hujus processus.

Sin autem Pilulae ultimò præscri-
ptæ ventrem moverint, quod in
corporibus quæ facillimè purgantur
præ Gummi quæ insunt quandoque
fit, tum sequentes substituantur.

ꝝ *Castor.*

*x Castor. ʒ i. sal. succin. volatil. ʒ β.
cinn. f. q. extraēt. Rut. & f. Pilulæ exiguae
numero xxiv. cap. iii. singulis noctibus.*

At ubi symptomata mitiora sunt,
& res sine Ferro introsumpto transi-
gi posse videatur, (in minore sc.
morbo) satis habeo sanguinem mit-
tere, atque alvum solvere ad dies
tres quatuorve, ut suprà diximus :
Dein Pilulas Hystericas alterantes
præmemoratas manè & serò per x
dies capiendas imperare. Quæ qui-
dem methodus in morbo leviore
rarò à scopo aberrat.

Seriò interim animadvertisendum
est, nonnullas fœminas Idiosyncra-
siā quadam, ab Hystericis illis me-
dicamentis (quæ plerisque hujus
morbi symptomatis levamen affe-
runt & solatium) ita penitus abhor-
rere, ut non solum non juventur, sed
etiam insigniter ab eorum usu læ-
dantur. In his itaque omnino sunt
omit-

omittenda ista: Φύσεως γένος αρτιωσατίου, ut divinus Senex, ~~κεράτινη~~. Invitâ Minervâ nihil quicquam molendum.

Quæ quidem Idiosyncrasia adeò insignis ac frequens est, quod respectu ad eam non habito ægræ in discriumen vitæ conjici possint; idque non solùm quoad Hysterica, sed quoad multa Remedia alia: Cujus impræsentiarum instantiam unicam adferam. Fœminæ nonnullæ Variolis laborantes Syrupi è Meconio usum ferre non possunt, utpote à quo Vertigines, Vomituritiones, & id genus symptomata ad affectus Hystericos pertinentia, accersantur, quibus tamen Laudanum Liquidum apprimè conveniat. Quod & dum hæc scriberem in Adolescentulâ Nobili observavi, cui Variolis laboranti cùm sextâ ac septimâ nocte syrum dictum exhibuisssem,

sympto-

symptomata prius memorata singu-
lā exhibitione ei ingruebant, neque
pustularum inflammatio debito
modo procedebat; sed cùm inpo-
sterum Laudano uteretur, à Sym-
ptomatis dictis prorsus immunis
erat, faciei tumore ac pustulis indi-
es augeſcentibus, &, quod non mi-
nūs læti ominis erat, anxietas ista,
cum inquietudine quādam tam
mentis quām corporis, (quæ quaſi
paroxysmus Variolarum ſolet eſſe)
prorsus tolleretur, quoties Parego-
ricum hoc propinabatur, agrā mox
vires atque animum exinde recipi-
ente.

Quòd ſi ſanguis uſque adeò effe-
tus fuerit, tantaque proindè ſpiri-
tuum *άταξια*, ut Chalybs præscriptā
methodo usurpatus malo vincendo
par non fit, adeundæ Aquæ Mine-
rales aliquæ Ferri minerā saturæ,
quales ſunt noſtræ Tunbrigienſes,
aut

aut aliæ nuper repertæ. His enim Ferrum inesse videtur in principiis solutis, unde illarum virtus Chalybeata intimius sanguini permisceatur, & potentius morbos expugnat, quam Ferrum quocunque demum artificio nobilitatum, ut volunt Ciniflones imprudentiores.

Theriaca Andromachi vel sola, si crebrò diuque usurpetur, magnum est in hoc morbo Remedium. Neque verò in hoc solo, sed in aliis quamplurimis à caloris & Concoctionis five Digestionis defectu ortis, omnium fortè potentissimum, quæ hactenus nobis innotuere, utut à plerisque fastidiatur, quod & per vulgata sit, & à tot jam sæculis cognita.

Vina Hispanica Gentianâ, Angelicâ, Absynthio, Centaurio, Corticum Aurantiorum flavedine, aliquique corroborantibus infusis medicata,

dicata, si ad aliquot cochlearia ter
in die potentur, admodum confe-
runt, modò ægra tenui non fuerit
biliosoque corporis habitu. Profe-
ctò vel Vini Hispanici simplicis li-
beralior haustus, horâ somni quo
noctibus, meo suasu propinatus
Hystericis nonnullis perquām salu-
taris fuit, cùm ex eo robustior uni-
versi corporis habitus redderetur,
ipsæque adeò fœminæ è Cachecticis
vividæ simul ac vegetæ fierent.

Adhæc Peruvianus Cortex exi-
mias mirandasque vires in sanguine
& spiritibus confortandis invigoran-
disque habere nonnunquam depre-
henditur, cuius Drachmam dimidi-
am manè & serò ad septimanas ali-
quot deglutitam, sanam firmam-
que corporis crasim (tam Viris Hypo-
chondriacis, quām Hystericis Fœmi-
nis diu multūmque ægrotantibus,
dejectâque jam quasi corporis œco-
nomiâ)

nomiâ) restituisse, ipse observavi.
In nullo autem Hystericorum Affe-
ctuum genere feliciùs succedit,
quàm in illo quo Spasmis afficiun-
tur fœminæ, nixus edentes fortissi-
mos & plurquam muliebres, pecto-
ra simul ferientes. Interim tamen
confitendum est, quòd hoc medi-
camentum non ita certò crebróque
huic malo succurrat, ac Febris In-
termittentibus. Quamvis verò (ut
id obiter dicam) in harum curatione
egregia præstet, ne dicam miracu-
la, diëtus Cortex, atque eodem
tum ipsi nos libenter utamur, tum
Uxoribus Liberisque usurpandum
imperemus, quoties res postulet;
sunt tamen quibus haud minus jam
displacet, quòd tám certò subitóque
morbos expugnet, quàm olim dis-
plicebat, quòd non nisi nuper his
terrarum oris innotuerat. Quo
quidem fato tum Optimi quique
Viri,

Viri, tum etiam præstantissima quæque ac ~~degustatam~~ Remedia semper ferè urgentur. Veruntamen ad hanc notam, seu Lydium Lapidem, indeolem nostram licet adductam experiri, atque exinde dignoscere, Homines ne boni simus, an verò probrofi; pro gradu sc. quo vel exultamus, vel dolemus ac ringimur, quoties Publica Res hominum communi aliquo beneficio, ac Numinis favore, augetur.

Si quæ verò ex remediis suprà recensitis minùs convenient, quod temperamento bilioso ac tenui præditis sèpè accidit, tunc Diæta Lactea possit usurpari. Etenim Mulieres aliquot (quod primâ statim fronte mirabitur quis) cum Affectibus Hystericis diu confitatax, etiam iis qui omnes Medicorum conatus spreverant eluferantque, tandem Lacte solo aliquandiu

M vescentes

vescentes convaluerē. Atque illæ quidem maximè quæ eā specie labo-
rabant, quam ego Colicam Hyste-
ricam appello, quæ non nisi à Nar-
coticis potuit deliniri, quibus itaque
per intervalla repetendis multūm
assueverant hæ Fœminæ, dolore re-
crudescente ut primūm emarcuerit
Anodynī virtus. Id verò in hâc
Curandi methodo præcipuè miran-
dum, quòd cùm Lac frigidum tan-
tūm crudumque alimentum præbe-
at, Spiritus nihilominus ejus usū
corroborentur invigorenturque. Nec
tamen hoc à ratione abhorrere illis
videbitur, qui secum reputaverint,
Lac, cùm simplex omnino nutri-
mentum suppeditet, naturæ minus
in coquendo negotium facessere, se-
cùs ac solent cibi ac liquores magis
compositi; quódque perfectissimam
illam Concoctionem æqualis san-
guinis spirituumque crasis necessariò
sequa-

sequatur. Illud etiam est animad-
vertendum, quod non nuda Spiri-
tum debilitas per se considerata,
sed eorundem debilitas ad sangu-
inis statum comparatorum, ~~atque~~,
quam patiuntur, causa sit. Fieri
enim potest, ut infanti spiritus satis
firmi robustique sint pro sanguinis
ratione, qui tamen debitam ad san-
guinem adulti hominis propor-
tionem non teneant. Jam vero cum ex
jugi Laetis usu & Diætâ, quantum-
vis illa sit cruda atque invalida, san-
guis mollior & tenerior evadet, si
spiritus ab eo nati sanguini pares
tantum sint, satis bene se res habet.
Non omnibus tamen contingit,
quantumlibet à lacte alijs juvari
potuerint, ea incommoda superare
posse, quæ primis ferè diebus ap-
portat, quod nempe tum in ven-
triculo coaguletur, tum etiam vi-
ribus corporis in statu conservan-

M 2 dis

dis sustentandisque minùs sufficiat.

At verò nihil ex omnibus quæ mihi hactenus innotuere, adeò impensè sanguinem spiritusque fovet firmatque, ac diu multumque singularis ferè diebus equo vehi. Cùm enim in hâc Gymnaſticæ specie impetus fermè omnis in ventrem inferiorem fiat, in quo vasa Excretoria (quotquot fæculentiis, in sanguinis massâ ſtabulantibus, educendis à naturâ instituuntur) ſita ſint; Quæ tanta functionum perversio, aliave organorum naturalis impotentia vel fingi potest, cui tot succuſſationum millia eodem die ingeminata idque ſub dio, opem non attulerint? Cujus calidum innatum uisque adeò deferuerit, ut hoc motu non excitetur, & denuò effervescat? Quæ verò ſive præternaturalis ſubſtantia, ſive ſucus depravatus in aliquo harum partium ſinu recondi potest, qui non hoc

hoc corporis exercitio, vel in statum naturæ consentaneum perducatur, vel quaquaversum dissipetur eliminareturque? Quid quòd sanguis perpetuo hoc motu indefinenter exagitatus ac permistus quasi renovatur ac vigescit. Quæ quidem methodus licet Fœminis vitæ desidi atque imbelli assuetis, minùs accommoda sit, utpote quæ à motu, maximè in principio, possint lædi, Virtus tamen est aptissima, & sanitatem præ cæteris conciliat.

Nostrorum quidam in Sacris Antistes, Vir prudentiâ atque eruditione celeberrimus, postquam diu studiis intemperantiū incubuerat omnesque animi, qui permagnus ei est atque excelsus, nervos seriis cogitationibus nimio opere intenderat, tandem in Affectum Hypochondriacum incidit; quo diutiùs lacestante, omnia Corporis Fermenta erant vi-

M 3 tiata,

tiata, Concoctionesque penitus sub-
veræ. Medicamentorum Chaly-
beatorum tædium plus semel devo-
raverat: Aquas Minerales ferè om-
nes, cum Catharsi sæpe repetitâ, fue-
rat expertus: Uticetiam Antiscor-
butica omnium generum, pulve-
resque Testaceos quamplurimos,
sanguinis edulcorationem promit-
tentes. Ita partim morbo, partim
medicatione per tot annos continu-
atâ, tantùm non fractus, Diarrhœâ
Colliquativâ (quæ in Tabe, aliis-
que Morbis Chronicis, ubi omnes
omnino Digestiones sunt prostratæ,
mortem anteire solet) demùm cor-
ripiebatur. Ubi me tandem con-
suleret, statim mecum reputavi
Pharmacis nullum amplius locum
relinqui, cùm tot tantaque nullo
cum fructu jam deglutiverat. Su-
debam itaque ob causas suprà me-
moratas ut statim se Equo vehen-
dum

dum curandumque traderet; modico primùm itinere, quale ferre possit valetudo ita infirma, ut, nisi judicio valueret rerum interiora altius penetrante, nec ad tentandum quidem illud exercitii genus potuerat adduci. Rogabam autem ut quotidiè in eo persisteret donec ex animi sententiâ convalesceret; majora indies spatia gradatim conficiens, donec tandem ad tot milliaria ascenderet quot uno die percurrunt prudentiores ac moderati Viatores qui iter longiusculum negotii alicuius gratiâ susceperunt: Nullo interim sive ad cibos, sive potum, sive etiam aeris temperiem respectu habito, sed ad instar Itinerantis omnia prout fors dederit exciperet. Ne longior sim, hanc ille viam incessit, productis gradatim itinerum spatiis, donec tandem ad vice summum, imò ad trice summum usque lapidem quo-

tidie vectaretur : cùmque se longè melius habere post pauculos dies experiretur , ipso rei eventu penè mirabili animatus in eodem cursu ad menses aliquam multos perseverabat ; quo temporis spatio plura Milliarium millia , quod ipse mihi narrabat , emensus est , donec tandem non convaluerit modò , sed satis validum etiam vegetumque corporis habitum fuerit indeptus . Neque magis Hypochondriacis prodest hoc exercitii genus , quàm Tabidis Phthisicisque , quorum nonnulli mihi sanguine juncti multum terrarum equo vectore peragrantes , ex meo confilio , sanitati sunt restituti ; cùm certò sciam me vel Medicamentis quantivis pretii , aut aliâ methodo , quæcunque demum ea fuerit , nihil magis iisdem proficere potuisse , quàm si multis verbis hortatus fuessem ut rectè valarent . Neque in levit-

levioribus tantum malis, crebrâ tussi & macie stipatis, id remedium obtinuit, sed & in Tabe tantum non deploratâ, ubi nocturnis sudoribus jam etiam accesserat Diarrhœa ista superiùs dicta, quæ Phthisi confectis mortis prænuntia solet esse, atque adeò ut plurimum ultima rerum linea.

Atque hæc est Generalis, hujusce morbi curandi ratio, quâ causæ originariæ, quæ est debilior sanguinis crasis, occurritur; ac proinde extra Paroxysmum tantum locum habet. Quoties verò Paroxysmus invaserit adjuncto quolibet ex prædictis symptomate, si tale aut tantum sit malum ut inducias ferre nolit, donec, sanguine & spiritibus corroboratis, quasi per ambages sanari possit, confessim ad Remedia Hysterica ista configiendum est quæ odore virolo ac gravi Spiritus, ut dixi, exorbitantes

tantes ac desertores, in proprias stationes remandant, sive intra corpus sumantur, sive naribus admoveantur odoranda, sive exterius applicentur; cujusmodi sunt Aſa fœtida, Galbanum, Castoreum, Spiritus ſalis Armoniaci, & quicquid eſt denique quod odorem teturum admodum ingratumque ſpirat.

Hic enim quod res eſt dicam. Quæcunque fœtent, ea omnia Intentioni huic apprimè inserviunt, sive natura, sive etiam ars ea putido odore donavit. Atque, ni fallor, Spiritus C. C. Sanguinis humani, Urinæ, Oſſium ac ſimilium, inde præcipuas suas vires acquirunt, quod, dum vi ignis præparentur, Empyreuma contrahant teturum ac maleolens, quaſi eſſentiæ eorum intimius annexum. Quod pariter cernitur in fumis à Corio, Pennis, & id genus Animalium partibus, cum

cum exurantur, exhalantibus. Etenim id habent commune singulæ Animalium substantiæ, ut inter exurendum fumum emitant olidum & olfactui ingratum; qui si importuno igne affatim eliciatur, ac Organis excipiatur, condensatus is in liquores istos abit ac convertitur, qui Spirituum Volatilium nomine insigniuntur, quique facultates eas facile reportant quæ subjectis suis haud primitus inerant; utpote qui Ignis solummodo Creaturæ existunt, & singuli eorum eandem planè Virtutem cum cæteris nanciscuntur, ex quâcunque demum substantiâ (modò Animalis ea sit) procudentur extrahantur.

Proximo loco animadvertisendum est, quod si paroxysmum comitetur Dolor aliquis intolerabilis in quâcunque demum parte, aut Vomitio enormior, aut etiam Diarrhoea,
tunc

tunc præter Hysterica jam laudata, Laudanum in usum revocari debet, quod solum vires habet his symptomatis cohibendis prorsus partes.

At verò in iis doloribus sedandis, qui Vomitiones excitant, cavendum est sedulò, ne illi sive Laudano, sive alio Paregorico mitigentur, non præmissis debitibus Evacuationibus, nisi patientiam ferè humanam omnem vicerint. Primum, quia tanta nonnunquam sanguinis & humorum copia est aggesta (maximè in Fœminis sanguineo, & Masculis propiore habitu præditis) quanta Narcotici vel efficacissimi, ejusque sèpius repetiti, operationem valeat sufflaminare. Unde in talibus sanguis è brachii venis necessariò est extrahendus, & Catharticum eis propinandum est, antequam ad Laudani usum accedamus; his enim

nim ritè peractis, quod priùs, vel in maximâ dosi exhibitum, nihil proficiebat, jam in dosi mediocri scopum attingeret. Deinde quia multiplici experientiâ edocti sumus, quòd quoties ægra paulatim Laudano astueverit, non præmissâ evacuatione debitâ, necesse habuit, ob dolorem mox ab evanescente remedii virtute denuo revertentem, Paragoricum rursus ingerere, idque quotidiè ad annos aliquot continuos, dosi subinde per gradus auctâ; ita ut nullo modo jam à Laudano abstinere queat, licet omnes ab illo digestiones vitientur & functiones naturales debilitentur. Quamvis non sentiam Laudani usum sive Cerebro, sive Nervis, sive Facultatibus Animalibus immediatè nocere. Judico itaque ego, quod expertus loquor, Evacuantia Anodynîs debe-re præmitti: v. gr. Viraginibus & fœminis

fœminis in quibus sanguis prædominatur, Vena secunda est, & alvus subducenda, præsertim si non jam à longo tempore paroxysmo fuerint correptæ. Si verò fœminæ debiles, & quæ temperamenti à prioribus illis planè diversi sunt, hujusmodi paroxysmo & dolore affligantur, atque eodem subinde haud ita pridem laboraverint, sufficiet eorum ventriculos Congio uno, plus minus, lactis Cerevisiati hausto, & mox per vomitum rejecto detergere; dein largam dosin imperare sive Theriacæ Andromachi, sive Electuarii Orvietani, & cochlearia aliquot liquoris alicujus spirituosi & gustui non ingrati cum paucis Laudani liquidis guttulis superbibenda.

Quod si ægra jam pridem vomuerit, antequam accerteretur Medicus, & metus sit ne si Emeticis ultius sollicitetur, in furorem agantur spiritus

spiritus & ægræ vires nimium dejiciantur, hoc in casu Laudanum sine morâ propinari debet, eo dosis modo numeroque quæ symptomatis magnitudinem ac duracionem non tantum exæquare possit, sed & vincere.

Duo autem hîc præ cæteris diligenter sunt notanda. Primò, quòd cùm semel post evacuationes justas & necessarias, Laudano uti cœperimus, eâ dosi, atque illâ toties repetitâ sumendum est istud Pharmacum, donec symptoma omnino fuerit debellatum; interjecto tantum spatiolo inter singulas doses, ut quid prior præstiterit antè noscamus, quâm alteram repetamus. Sed de hoc fusius alibi egimus. Deinceps dum Laudano morbum aggredimur, nihil prorsus movendum est, nihil evacuandum, cùm vel mitissimum illud Enema è lacte Saccharato

rato possit destruere quicquid repa-
raverat Paregoricum, & tam dolo-
rem quam vomitionem postliminiò
revocare.

Utut verò Dolores, quod jam in-
nuimus, suprà memorati importuni-
sint in Anodyno efflagitando, tamen
Vomitiones enormes & dosin ejus-
dem longè maximam & s̄epissimè
repetitam indicant, cùm ab inverso
motu ventriculi peristaltico (quo
in eo contenta versus inferiora erant
protrudenda) remedium Paregori-
cum priùs eliminetur per œsophag-
um , quam opis aliquid afferre
queat, nisi post singulas Vomitiones
Narcoticum de novo toties quoties
iteretur, idque in formâ potissimum
solidâ ; aut si in liquidâ detur , ve-
hiculum ita parcum esse debet, ut
ventriculum imbuat tantum, & præ
materiæ inopiâ ab illo sursum evehi
nequeat. v. gr. Guttæ aliquot in
cochleari

cochleari uno Aq. Cinamomi fortioris, aut similis. Monenda interim est ægra ut statim ab assumpto Laudano conquiescat, ac caput præser-tim quantum fieri potest immotum teneat; quando vel levissimus capitis motus præ cæteris omnibus Vomitionem provocet, unde medicamen-ti modò deglutiti jactura fit. Quinimo etiam cessante & quasi perdonitâ Vomituritione, expedit Anodyno ad pauculos dies mane & serò exhibito, ceu injecto fræno, recidi-vam præcavere. Quod itidem post dolorem Hystericum Narcotico se-datum, aut Diarrhœam, omnino ob-servari debet.

Atque ita demum methodo jam traditâ & Dolori & Vomitioni sym-ptomatis mederi in promptu est; à quibus, cùm aliorum persæpe morborum speciem præ se ferant, Medicis facilius imponitur, quàm

N ab

ab aliis quibuslibet symptomatis,
quotquot manum medicam depo-
scunt, de quo pauca subjungam.
V. gr. in istâ Hystericæ Affectionis
specie jam descriptâ quæ Paroxys-
mum Nephriticum imitatur, quis
non videt quanta sit paritas morbi
utriusque & similitudo, tum quòd
pars eadem utrobique doleat, tum
quòd in utroque affectu vomituriant
ægræ, cùm tamen à causis ita ab invi-
cem variantibus pendeant, & tam
impari methodo debeant sanari, ut
quod in hoc lœdat, in illo juvet, &
è contrâ? Si enim sive Calculus,
sive Arenulae Renum substantiam
atterentes, dolorem inferant, atque
ex partium consensu Vomitionem,
nihil æquè conduceat ac prælarga &
frequens Causæ Antecedentis per
Phlebotomiam revulsio, tum ut di-
latentur laxenturque meatus, per
quos Calculus excludendus est,
Enematis

Enematis Emollientibus s̄penu-
merò repetitis, aliisque ejus generis
remediis internis: Quibus Medicina-
menta Diuretica, & Lithontripica
addenda sunt. Jam si dicta sym-
ptomata à Calculo nullatenus ori-
antur, sed à spiritibus Animalibus
nimiā copiā Renes impotentibus
(quo in casu Paregorica tantum in-
dicantur, nec vel Enema è mitiori-
bus, post primas Evacuationes, sine
periculo injicitur) in quanto vitæ di-
scrimine versetur infelix ista de cu-
jus jam corio luditur, non opus est
dicere. Idem potest affirmari de
Affectu illo Hysterico qui Colicam
Bilioſam, vel Iliacam Passionem
simulat. Hic ubi pro concessione ha-
beatur Affectum istum (licet indo-
lis omnino sit diversæ, imò contra-
ria) Colicam Bilioſam esse, & ab
humore acri in viscera per Arteria-
rum Mesentericarum oscula excreto

N 2 nasci

nasci (in quem errorem dolor intolerabilis, & viridis color qui in materia cernitur tam per os quam per sedem expulsâ, Medicum incautorem & cogitationibus minus assuetum haud ægrè perducant) quæ methodus tam commoda, quam ut in contemperandâ, remediorum Refrigerantium atque Incrassantium ope, humorum acrimoniâ operam locemus ? Atque , quo humores è visceribus exterminentur , præter Enemata quotidiana , ut Cathartica frequenter propinemus ; inter cætera verò etiam Mercurium dulcem Diagrydiatis permixtum ad pleniorum materiæ morbificæ eradicationem ? Quam malè autem cum ægris agatur , quantumque eis periculum immineat , dum huic methodo insitamus , si Affectus qui Colica Bilio. sa censemur , re ipsâ Hystericus tantum fuerit , aut Hypochondriacus , nemini

nemini non liquet : cùm clamet experientia, quod post primas evacuationes universales (quæ humorum putrescentium, quos peperit *amœnia* jam sëpe dicta, quique Anodynus obstaculo esse possint, saburræ amo-liendæ dicantur) nihil jam restat nisi ut tumultuantes spiritus consopiamus, donec tandem symptomata evanuerint, atque iis cessantibus opportunè Chalybeata imperemus, vel si quod aliud est remedium quod sanguinem accendendo atque invigorando morbum radicitus extirpet. Meum non est plurimas atque ingentes illas calamitates enumerare, quas Fœminis contigisse ipse novi , ubi Colica hæc Hysterica à Bile ortum ducere existimare-tur. Veruntamen affirmo Evacuationes sëpe repetitas, quæ quidem in Colicâ Biliosâ omnino indicantur , dolorem vomitumque non

solum non compescere, sed irritare magis, spirituum sc. perturbationem, quæ vera horum symptomatum causa est, promovendo. Tandemque malum ad menses aliquot prolongatum, metathesi derepente in cerebrum factâ, definit in Spasmos, à quibus ægra brevi è medio tollitur; idque vel maximè, ubi post alias evacuationes diutius repetitas, suadente colore viridi eorum quæ per os è ventriculo excernuntur, Emeticum fuerit propinatum. Verbo dicam. Si quid ego observando didici, imprimis caveandum est ne Symptomata Fœminis Hystericis familiaria ab aliis quos sæpe æmulantur morbis, Diagnosi errante putentur oriri.

Hic non est reticendum, quod præter errores jam recensitos, à quibus Fœminæ Affectibus Hystericis obnoxiae de vita periclitantur, permulta

multæ insuper errore non minùs funesto dictis Affectibus multantur eâ tempestate, quâ hic morbus, licet suâ naturâ non sit lethalis, tamen vi malorum ~~impugnatur~~ ac subsequentium haud paucas è medio tollat. Exempli gratia: Fœmina teneriori atque infirmo corporis habitu Infantem parit, cui omnia fœlicitè & secundum naturam cedunt: Obstetrix, sive rудis & imperita, sive jactabunda, & quam præclarè suo illa munere functa sit palam ostentans, suadet ut Puerpera paucis à partu diebus surgat, & se à lecto aliquandiu abstineat; hæc morem gerens, statim à primo corporis motu Affectione Hystericâ corripitur, & pro ratione quâ morbus inaugescit, Lochia primùm imminuuntur, deinde sistuntur penitus; quorum suppressionem præmaturam longa symptomatum series excipit: quæ,

nisi permagna tam diligentia quam
in medendo peritia intercedat,
ægram brevi perimunt. Nonnun-
quam enim Phrenesi laborant ex
hac occasione, quæ indies efferatio
reddita spasmos primum, dein
mortem affert: Si vero mortem
evadant, mitius aliquantulum in-
sanient, quandoque ad ultimum
vitæ terminum. Nonnunquam
post Lochiorum suppressionem in
Febrem incidunt, quæ vel in earum,
quæ tum grassantur, Epidemicarum
castra transit, vel ab eâ solâ pendet
origine. Adde quod iidem Affectus
Hysterici, quibus Lochiorum sup-
pressio imprimis debetur, jam ma-
gis sœviunt, tanquam ex se denuo
nati. Diu est à quo mihi subiit in
mentem, quod ex eis quæ moriun-
tur Puerperis, vix Decima quæque,
ut modeste computemus, vel ex eo
perit quod vires partui necessariæ
eam

eam defecerint, vel ex doloribus partum laboriosiorem comitantibus; at eo maximè nomine, quòd debito citius lecto exurgat, excitatis à motu illo paroxysmis Hystericis, à quibus cùm sistantur Lochia, mox ingens ineluctabilium symptomatum turba ingruit. Quamobrem istis quæ me audiunt ubique Author sum, ut ad diem saltem Decimum usque in lecto se contineant, si modò naturâ paulo debiliores sint, præcipuè si Vaporibus, qui vulgò dicuntur, jampridem fuerint tentatæ. Præterquam enim quòd ista, quâ in lecto fruuntur, quies à malis jam toties commemoratis eas immunes præstet, non interruptus lecti calor spiritus pariter reficit tum à pariendi doloribus, tum ab evacuationibus in hoc casu solennibus exhaustos fractosque; quinimò & naturæ superpetias fert, atque omnes, quas gestationis

stationis tempore mulier conges-
rat, cruditates digerit & amolitur.

Verum, si ab admisso hoc errore
quodvis è dictis symptomatis super-
venerit, Indicationes Curativæ eò
dirigendæ sunt, ut spiritus ab hoc
motu jam irrequieti reddit i seden-
tur, & ut Lochia rursus fluant, quan-
doquidem eorundem suppressio ho-
rum symptomatum causa sit proxi-
ma atque immediata. Neque ta-
men huic methodo pertinaciù insi-
stendum, sed exhibitis aliquandiu
remediis quæ in hoc casu cum suc-
cessu usurpari solent, si votis ea non
respondeant, religiose ab iisdem
temperandum est; cùm neque for-
tiora hīc locum habeant, neque in
mitiorum usū perseverare debea-
mus, propter attritas & ferè prostra-
tas Puerarum ita affectarum vi-
res. Exempli gratia, ubi primùm
Lochia jam supprimi constat, è re
fuerit

fuerit foeminam è vestigio lecto ad-
dicere, mox Emplastrum Hysteri-
cum umbilico admoveare, atque
quamprimum Paregoricum propi-
nandum imperare. Hic Lauda-
num, quantumlibet suapte indole
astringat, cùm tamen spirituum
perturbationem, à quâ solennis Lo-
chiorum evacuatio fuerat interrup-
ta, compescat, quandoque pluri-
mūm juvare, &, Emmenagogis
nihil proficientibus, Lochiorum
fluxum postliminiò revocare possit.
Atque hoc solum, si statim à primo
suppreisionis indicio exhibetur,
malo par fortè erit. Commodissi-
mè verò Narcotica unà cum Hyste-
ricis & Emmenagogis propinantur;
v. gr. Laudani Liquidi guttae xiv. in
Aquâ Byroniae compositâ, vel Lau-
dani in formâ solidâ granum unum
semis cum scrupulo dimidio Aſſe
fœtidæ in Pilulas duas reda-
ctum.

ctum. Sedulò interim animad-
vertendum est, quòd si telo hoc se-
mel misso scopum non attingamus,
nec sequantur Lochia, Opium nullo
modo est repetendum, ut in aliis
casibus fieri solet ac debet: Etenim si
reiteretur hic Paregoricum, Lochia i-
ta potenter sistet, ut ea nullâ deinceps
arte provocari queant. Hæc si minus
succedant (interjecto horarum a-
liquot spatio, quo certiores simus
quid ista præstiterint) ad medi-
camenta Ἐμμηναργατα Hystericis per-
mixta deveniendum est, & dein ad
Enematis ex Lacte saccharato inje-
ctionem. Verùm quod de Opio
suprà, hic de Enematis dicendum
est; nisi enim primò injectum Lo-
chia educat, nihil prorsus à pluribus
est sperandum: cùm unum humores
leniter sollicitando, ut fluant Lo-
chia efficere possit, plura verò ea-
dem aliò divertant. His itaque
peractis,

peractis, (quæ tamen leviter tangentia sunt) tutissimum est, & Prudentis Medici officium, temporis ~~etiam~~ præstolari; cum singulo quoque die curationis negotium magis magisque extra aleam ponatur, & si ægra Viceßimum diem superaverit, jam ferè in vado est. Etenim cum à morbo, quisquis is fuerit, jam diuturniori fœmina aliquantis per respiraverit, viresque quadantenus receperit, eam methodum valebit ferre quæ aptissima videtur isto malo averruncando quod à Lochiorum suppressione acreverat: quando remedia obstinatus ingesta, primis ne hilum promoventibus, tum ipsum morbum, tum etiam spirituum perturbationem, à quâ morbus oritur, augere possint.

Nuper Matrona, tam natalibus quam moribus honestis ac probis, me sibi Medicum volebat: huic ex modò

modò dictâ occasione statim à partu paroxysmis Hystericis affectæ, Lochia penitus defecerant. Conabar medicamentis suprà memoratis eadem proritare; at frustrà: Affectione Hystericâ vehementiore omnem opem medicam respuente. Unde, cùm ita demum eam salvam fore præviderem si nihil prorsus molirer, rem omnem Tempori, Medicorum facilè Principi ac Coriphæo, committendam censui. Hoc meum consilium ad diem usque Decimum quartum optimè illi cessit; quotidie enim illam invisens, nullo die eam in pejore loco, quām pridiè fuerat deprehendi: Post hunc mulierculæ adstantes, quas hactenus à noxa illi sub officii specie inferrendâ ægrè arcueram, Maritum impellebant, ut sine morâ sanguinem è pede uxoris extrahi curaret: quo facto, Paroxysmi Hysterici adeò inva-

invalescebant, ut intra paucas horas
Spasmi accederent, & non ita diu
postea, ærumnarum requies, Mors.

Et si fas mihi sit liberè quæ sentio
effari; jamdiu in eâ Hæresi fui ut
arbitrarer me, non tantum in dictis
Puerperarum morbis, sed etiam in
Acutis omnibus, ubi Curationem
ab hâc illâve, quâ uti placet, me-
thodo certò infecuturam polliceri
nequeam, & Viri & Medici Boni
Probi que pulchre defungi munere,
quoties nihil omnino tento, modò
ægrum invisens, illum non se pejus
habere hoc die quam heri habuit
comperiam, nec cras habiturum
quam hodiè conjecturâ assequi pos-
sum. Cum si in ægro curando est
methodo incedam, de cuius efficaciâ
nondum mihi certò constet, tam ab
experimento quod ex eo capturus
sum, quam ab ipso morbo is peri-
clitabitur. Neque ita facilè gemi-
num

num discriminē effugiet, ac simplex erat evasurus. Quamvis enim im præsentiarum nullum vel incipientis Convalescentiæ signum manifestum se prodat, certissimus tamen sum Morbi Acuti cujuslibet natūram non ferre ut quis eo semper laboret: ac proinde dies quilibet res ægri magis magisque in tuto collocat, vel saltem Medico ansam præbet, ex quâ opportuniùs ac certiùs morbum feriat confodiatque, quam in præcedentibus liceret. Quod quidem uti de Acutorum plerisque verè affirmatur, ita præcipue de Puerperarum morbis; quibus error vel leviusculus fatalis esse possit; & in quibus ita parùm valeamus naturalem illam Evacuationem regere, à cuius suppressione mala, de quibus diximus, proveniunt. Sed de his plus satis.

Habes tandem, Humanissime
Vir,

Vir, eorum summam quæ à me in
hujusce morbi sive Historiâ, sive
Curatione hactenus fuerint observa-
ta. Restat ut si quid fortè peccave-
ro, ista minùs quam oportuit accu-
ratè describens, veniam à te petam;
tum ut opellam hanc, eo animo
exaratam ut gratias tibi referrem
quod alia nostra conamina, qualia
qualia illa fuerint, tuo calculo pro-
bare haud dedigneris, æqui boni-
que consulas. Quæ quidem Gra-
tulatio mihi ita raro obvenit, ut vel
nihil prorsus ab hominibus sim pro-
meritus, vel candidi ingenuique isti,
quos cā mentis præstantiā natura
effinxit ut grati esse norint, perpau-
ci sunt; Vix totidem quot *Thebarum*
portæ vel divitis ostia Nili. Quo non
obstante pergo adhuc, imò & per-
gam, in ediscendâ promovendâque
quoad potero Methodo Curando-
rum morborum, atque iis, qui me
O minùs

minùs in Praxi valent (si qui sunt ejusmodi) instruendis. Famæ meæ interim arbitrium penes alios sit. Æquâ enim lance & scrupulosè ex. pendens, Homines ne juvare præster, aut ab iisdem celebrari, prius illud præponderare comperio, & maxi- mi sanè momenti esse ad Animi Tranquillitatem ; Famam verò po- pulique halitum plumâ leviorem aut bullâ, atque umbrâ insomnii magis evanidum. Quod si opes e- jusmodi nominis celebritate partæ majus aliquod pondus habere vide- antur, fruantur illis per me licet, qui jam corraserint; Meminerint tamen Mechanicorum nonnullos, artes vel sordidissimas exercentium, uberio- rem quotidiè quæstum facere, & ma- jorem Auri Argentique vim posteris legare ; neque tamen in hoc Brutis Animalibus superiores evadere, qui sibi suisque pro sua indole prospici- unt ;

unt; &, si recta ex animi arbitrio & virtute nata excipiamus, (quorum non est capax Brutorum natura) hos planè exæquant Belluz, imò & alios omnes qui non eum sibi vitæ scopus proponunt ut profint quamplurimis. Commendatum me habeas, rogo, Viro sagaci & eruditissimo Domino D. *Kendrick*, tibi mihi que amicissimo; utpote cui debeam quòd tuum in me ita propensum animum resciverim, eamque quâ me complectaris amicitiam, eo internuntio, didicerim. Conabor quantum in me est, mutuas officiorum vices reddere, & par pari referre, utpote qui sim jure meritoque,
Vir Dignissime,

*Tibi Devinettissimus, Tuique
semper Studiofissimus*

Londini,
Jan. 20. 1681.

Tho. Sydenham.

F I N I S.

Errata Typographica Lector sic corrigit.

Ag. 18. lin. 11. leg. *cen*, p. 22. l. 1. leg. *appel-*
lunt, p. 23. l. 20. leg. *sanguini*, p. 26. l. 1. leg.
spirituofis, p. 34. l. 12. leg. *servato*, p. 36. l. 16. leg.
fudorem, l. 20. leg. *extrudimus*, p. 42. l. 2. leg. *inte-*
grum, p. 133. l. 13. leg. *tam animi quam corporis*,
p. 153. l. 14. adde (*post Cestor. gr. xv.*) *Affe-*
fetid. Θβ.

